

ARVSFONDSDELEGATIONENS VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2020

INNEHÅLL

1. INLEDNING.....	2
2. RESULTATBEDÖMNING OCH SLUTSATSER.....	3
3. DETTA ÄR ALLMÄNNA ARVSFONDEN	9
4. KOSTNAD FÖR FÖRVALTNING OCH ADMINISTRATION	19
5. FÖRDELNING AV STÖD 2020	22
6. KVALITET, KONTROLL OCH STÖD.....	47
7. KOMMUNIKATION.....	53
8. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	56

1. INLEDNING

Allmänna arvsfonden bildades 1928 och har sedan starten bidragit till att driva samhällsutvecklingen framåt för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning.

Myndigheten Arvsfondsdelegationen har som uppgift att fördela stöd ur fonden, följa upp arvsfondsprojekt samt informera om fondens ändamål och fondmedlens användningsområde. Fonden förvaltas av Kammarkollegiet, som också ansvarar för avvecklingen av dödsbon i de fall Allmänna arvsfonden är arvinge.

Kammarkollegiet är även den myndighet som ansvarar för kanslistödet, det vill säga utför administrativa och handläggande uppgifter, inklusive kommunikationstjänster, åt Arvsfondsdelegationen.

2. RESULTATBEDÖMNING OCH SLUTSATSER

Den pågående pandemin har inneburit påfrestningar för verksamheten. Utifrån de resultat som redovisas i denna verksamhetsberättelse gör Arvsfondsdelegationen dock bedömningen att såväl den egna verksamheten som projekten klarat utmaningarna på ett tillfredställande sätt. De av Arvsfondsdelegationen beslutade målen har med något undantag kunnat uppnås.

Nedan följer några resultat i korthet som går att läsa mer om i denna verksamhetsberättelse:

- Av de organisationer som fick projektmedel under året har mer än hälften aldrig fått stöd ur Allmänna arvsfonden tidigare.
- Arvsfonden finansierade under 2020 projekt i samtliga län i landet.
- Antalet organisationer som fick stöd till att bygga lokaler och andra anläggningar med medel ur fonden var det högsta i modern tid.
- Den särskilda satsningen *Ålder är inget hinder* har bidragit till att antalet projekt som fokuserar på målgruppen äldre med funktionsnedsättning har ökat.
- Det totala antalet projekt som finansierades under 2020 var marginellt lägre än året innan, men den totala volymen fördelade projektmedel var för andra året i rad den största i Allmänna arvsfondens historia.
- En uppföljning visar att hälften av arvsfondsprojekten lever vidare efter det att finansieringen ur Allmänna arvsfonden upphört.
- En utvärdering av arvsfondsprojekt i glesbygd visar att tolv av tretton slutredovisade projekt överlevde efter det att fondens finansiering upphört.
- De uppföljningar av lokalstödsprojekt som genomförts årligen under perioden 2017–2020 visar att könsfördelningen mellan män och kvinnor i de verksamheter som bedrivs i lokalerna i genomsnitt uppgår till 52 procent män/pojkar och 48 procent kvinnor/flickor.
- Under hela året har controllerfunktionen haft tre heltidsanställda controllers, vilket är en förstärkning som inneburit att kontrollverksamheten har fortsatt att utvecklas.
- Driftskostnaderna för verksamheten har minskat i förhållande till fördelade medel, men ökat i förhållande till antalet fattade beslut.
- Genomslaget för Allmänna arvsfonden i media är fortsatt högt med tonvikt på lokala medier. Över 97 procent av publiceringarna bedöms vara positiva eller neutrala.

Arvsfondsprojekten lever vidare och är relevanta

De uppföljningar av avslutade arvsfondsprojekt som genomförts under 2020 visar att hälften av projekten lever vidare i någon form efter projektens slut (se bilaga 1 för en kort beskrivning av samtliga överlevande projekt). Det är glädjande under ett år som präglats av en pandemi som inneburit att ideella verksamheter haft svårt att driva sin reguljära verksamhet. Det betyder att Allmänna arvsfondens medel inte bara kommer de barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning till del som deltar i projekten. Fondens medel leder dessutom till att nya arbetsmetoder och verksamheter, nya hjälpmedel, förbättrade former för delaktighet med mera sprids vidare och till betydande andel blir reguljär verksamhet finansierad av offentliga eller andra medel. Vissa verksamheter drivs vidare av ideella krafter. De flesta projekt kommer därför Allmänna arvsfondens målgrupper till nytta långt efter det att finansieringen ur fonden upphört.

Den uppföljning av 107 slutredovisade projekt som genomfördes under 2020 visar att 53 projekt, eller 50 procent, av projekten lever vidare efter det att Allmänna arvsfondens finansiering upphört. I bilaga 1 finns samtliga av dessa överlevare kortfattat beskrivna.

Den utvärdering som genomfördes av sexton arvsfondsprojekt i glesbygd visar att projekten främst leder till ökad sammanhållning, förstärkt identitet och ökad mening och socialt sammanhang. Att sociala och meningsgivande resurser så starkt betonas gör att det finns goda skäl att inte bara diskutera ideella organisationer som tjänsteproducenter för att ersätta en otillräcklig välfärd eller som intresseorganisationer för att ge politisk röst. Även den sociala gemenskap som ideella organisationer kan innebära, och de visioner om människan och samhället som de förvaltar, förtjänar att uppmärksammas. En analys av projekten i utvärderingen visade, enligt forskarna, att tolv av tretton slutredovisade projekt överlevde efter det att Allmänna arvsfondens finansiering upphört. Det ger en överlevnadsgrad på 92 procent.

Under året har en särskild genomgång gjorts av de projekt som fokuserar på äldre personer med funktionsnedsättning och som ingår i den särskilda satsningen *Ålder är inget hinder*. Intervjuerna med projekten visar att det inte alltid verkar finnas en tydlig gränslinje mellan att vara frisk eller sjuk, stark eller svag. Genomgången visar att människor, om förutsättningar ges, trots hinder av olika slag som kommer med sjukdom i kombination med ålder, kan leva ett rikt liv, vara handlingskraftiga och bidra till andras välbefinnande. De verksamheter som genomförs inom ramen för arvsfondens äldresatsning är exempel på detta. Projekten tar sig an problem som ensamhet, nedsatt hälsa och digitalt utanförskap. Ansökningarna ger också en bild av hur det är att vara anhörig till en äldre person i behov av hjälp och stöd eller hur det kan vara att möta de äldre som professionell i vård och

omsorg. Majoriteten av dem som så här långt deltagit i projekten är kvinnor, männen har varit svårare att nå. Det har också varit svårt att nå personer med annan etnisk bakgrund.

Genomgången av fördelning av projektmedel visar att samtliga projektmedel riktas till projekt inom de prioriterade områdena regeringen angivit. Särskilt glädjande är att antalet projekt som fokuserar på att öka delaktighet och tillgänglighet för äldre personer med funktionsnedsättning har fortsatt att öka. Detta som resultat av den särskilda satsningen *Ålder är inget hinder*. Ett annat område regeringen pekat ut som prioriterat är att stärka rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Även inom det området kan man under 2020 se en fortsatt ökning av antalet beviljade projekt. Att främja psykisk och fysisk hälsa är, liksom tidigare år, det prioriterade området som har flest projekt finansierade av Allmänna arvsfonden.

Årsvolymen beslutade projektmedel är den högsta någonsin

Sammanfattningsvis kan konstateras att såväl volymen beslutade medel som antalet bifallsbeslut var mycket högt. Mätt som ettåriga beslut var volymen beslutade medel 799 miljoner kronor, vilket är den högsta volymen beslutade medel i Allmänna arvsfondens historia. Stödet fördelades på 459 bifallsbeslut och godkännanden till 416 projekt (vissa projekt fick fler än ett beslut/godkännande under 2020). Det är marginellt lägre antal än förra året, men relativt höga siffror jämfört med tidigare år. Jämfört med 2019 ökade volymen beslutade projektmedel för samtliga av fondens tre målgrupper. För målgruppen personer med funktionsnedsättning ökade även antalet projekt, medan antalet projekt var något lägre för målgrupperna barn och ungdomar.

Mätt som fleråriga beslut fattade Arvsfondsdelegationen beslut om 817 miljoner kronor under 2020. Det motsvarar den totalsumma som binds upp i de nya projekt som Arvsfondsdelegationen fattade beslut om under 2020. Det är 5 miljoner kronor mindre än året innan.

Projektansökningarnas antal och kvalitet

Antalet inkommande nya ansökningar minskade med 6 procent, jämfört med året innan. En närmare analys visar att antalet ansökningar om lokalstöd ökat, medan antalet projektstödsansökningar har minskat. Samtidigt är bifallsfrekvensen, det vill säga den andel av besluten som är bifall, den högsta någonsin vad gäller lokalstöd (51 procent). Det tyder på att de lokalstödsansökningar som kommer in håller en högre kvalitet än tidigare, vilket i detta sammanhang innebär att de i högre utsträckning motsvarar kriterierna för att få stöd ur Allmänna arvsfonden. Bifallsfrekvensen för nya projektstödsansökningar var 24 procent, vilket är samma nivå som året innan.

Hela Sveriges arvsfond

Under året finansierades arvsfondsprojekt i samtliga län i landet. Som tidigare år är det idrottsföreningar och funktionshindersorganisationer som får flest projekt finansierade ur Allmänna arvsfonden.

64 procent av de nystartade projekt som beviljades medel under året drivs av organisationer som inte fått medel ur Allmänna arvsfonden tidigare. Det är marginellt högre än året innan och det femte året i rad som mer än 60 procent av projekten drivs av föreningar som aldrig tidigare fått medel ur fonden.

Den treåriga satsningen *Ålder är inget hinder* startade 2018 och har lett till att antalet projekt som fokuserar på målgruppen äldre med funktionsnedsättning ökat kraftigt jämfört med tidigare år. Under 2018 noterades sex projekt som fokuserade på målgruppen äldre med funktionsnedsättning. Under 2019 finansierade Arvsfonden 23 pågående projekt inom satsningen och under 2020 är motsvarande siffra uppe i 30 projekt.

Under slutet av 2019 lanserades den treåriga satsningen *Psykbytt*, vilken fokuserar på barns och ungas psykiska hälsa. Pandemin har dock gjort att någon större kraftsamling inte kunnat uppbådas och det finns inga säkra tecken på ett ökat antal projekt på detta område ännu.

Förstärkt och utvecklad kontroll av fondmedlens användning

Under 2020 har controllerfunktionen utfört totalt 43 fördjupade kontroller. Vidare genomfördes ytterligare 96 projektbesök av kanslistödsfunktionen under året, till viss del i kontrollsyrte. Det innebär att 10 procent av projektpopulationen kontrollerades grundligt och mer än vart tredje pågående projekt besöktes och/eller kontrollerades under 2020. Proaktiva och stödjande insatser har gjorts vid i stort sett samtliga kontroller. En av kontrollerna ledde till att ett ärende överlämnades 2020 till Kammarkollegiet som i januari 2021 fattade beslut om återkrav av del av utbetalade projektmedel ur Allmänna arvsfonden. Utöver nämnda kontroller återrapporterar samtliga projekt årligen hur projektmedlen använts och hur projektet utvecklats. Sedan mer än femton år tillbaka har dessutom alla projekt krav på sig att deras redovisning ska granskas av en auktoriserad eller godkänd revisor. Under hela 2020 har controllerfunktionen haft tre heltidsanställda controllers, vilket är en förstärkning jämfört med tidigare år, och som inneburit att kontrollverksamheten kunnat utvecklas ytterligare.

En annan viktig del i stödet till och kontrollen av projekten är introduktionsdagarna, som är obligatoriska för alla nya arvsfondsprojekt. Under 2020 har tre introduktionsdagar genomförts, samtliga digitalt.

Kommunikation om Arvsfonden

Något som tagit tid och resurser i anspråk 2020 är arbetet med nya arvsfonden.se som lanserades i juni 2020. Syftet med den nya webbplatsen är att öka stödet till tre prioriterade användargrupper: ansökare, projektledare för arvfondsprojekt samt media, allmänhet och andra intressenter som vill veta mer om hur Allmänna arvsfonden fungerar och vilken samhällsnytta den bidrar till.

Som ett led i att öka stödet till våra prioriterade användargrupper har även arbetet med e-tjänster startats. Inledningsvis fokuserar arbetet på lokalstöd och arbetet fortsätter under 2021.

Arvsfondens närvaro på sociala medier minskade något 2020 medan antalet följare och engagemangsgraden, det vill säga det antal som väljer att interagera med inläggen, ökade. Mediegenomslaget för Allmänna arvsfonden är fortsatt högt med sammanlagt 2 422 publiceringar med tonvikt på lokala medier där mer än 97 procent av publiceringarna bedöms vara neutrala eller positiva.

Kommunikationsinsatser har genomförts för att öka antalet ansökningar på områdena psykisk hälsa bland barn och unga, Agenda 2030 samt äldre med funktionsnedsättning.

Inflöde och utflöde av medel

Inflödet av medel till Allmänna arvsfonden från dödsboavveckling, metallåtervinning efter kremering och direktavkastning på befintligt kapital var under 2020 det näst högsta någonsin under ett enskilt år. Samtidigt fördelade Arvsfondsdelegationen mer medel till projekt än något annat år. Netto växte volymen utdelningsbara medel för Arvsfondsdelegationen med drygt 212 miljoner kronor. Under 2021 kan Arvsfondsdelegationen fördela 1 775 miljoner kronor.

Kostnader för administrationen

Mellan 2019 och 2020 minskade kostnaderna för kanslistödet med 500 000 kronor, eller 1,2 procent. Samtidigt ökade volymen utdelade medel med 50 miljoner kronor, vilket motsvarar 7 procent. Antalet beslut minskade under samma period med 10 procent. Det gör att driftskostnaderna i förhållande till fördelade medel sjönk till 4,9 procent. Samtidigt var driftskostnaderna per beslut 30 800 kronor, vilket är en ökning jämfört med 2019 men lägre än 2018. Pandemin har präglat 2020. Det var ett år som tvingade både Arvsfondsdelegationens egen verksamhet och pågående arvfondsprojekt att ställa om, samtidigt som allt löpande skulle fungera. De krav som, på grund av den rådande

pandemin, ställdes på att personalen endast i mycket begränsad omfattning fick arbeta på kontoret tvingade fram nya arbetsrutiner och en högre grad av digitalisering.

Jämställdhet

Av de 416 projekt som Arvsfondsdelegationen beviljade stöd till under 2020 är sjutton projekt riktade enbart till kvinnor. Sex av de projekt som fick stöd ur Allmänna arvsfonden 2020 riktar sig till män eller i första hand män.

För första gången redovisas statistik för att ur ett jämställdhetsperspektiv visa i vilken utsträckning lokalstödsprojekten kommer till godo för personer som identifierar sig som man, kvinna respektive person av annat kön. Uppgifterna grundar sig på enkätsvar från pågående lokalstödsprojekt och visar att könsfördelningen mellan män och kvinnor i de verksamheter som bedrivs i lokalerna och på anläggningarna i genomsnitt uppgår till 52 procent män/pojkar och 48 procent kvinnor/flickor. Genomgången visar samtidigt att utbudet av aktiviteter där majoriteteten av besökare är pojkar eller män är mer mångfacetterat än det som står flickorna till buds.

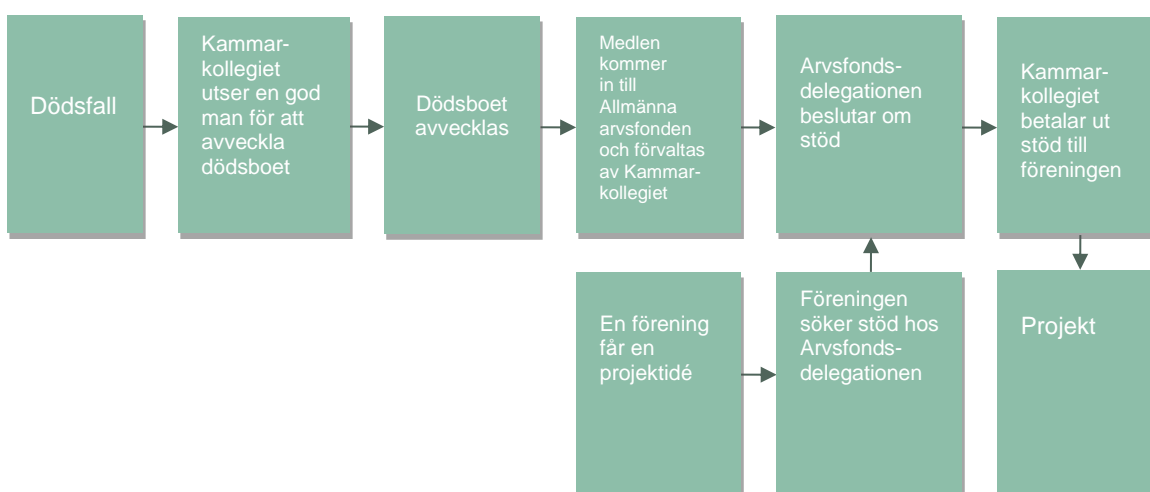
Erfarenhetsspridning

De organisationer som beviljas medel ur Arvsfonden samarbetar och samverkar med en rad olika aktörer så väl offentliga, ideella som privata. Kunskaper, erfarenheter och metoder sprids på det sättet vidare genom de organisationer som deltar i projekten. I vissa projekt är erfarenhetsspridningen nationell och i andra regional eller lokal. Det sker även en betydande erfarenhetsspridning från enskilda projekt genom sociala medier, där majoriteten av projekten är aktiva. De pågående arvsfondsprojekten är i varje given tidpunkt långt fler än 500 och finns över hela landet. Med tanke på att det inte är ovanligt att ett arvsfondsprojekt har 5–10 samarbetsorganisationer blir den totala erfarenhetsspridningen från samtliga projekt betydande.

3. DETTA ÄR ALLMÄNNA ARVSFONDEN

Enligt ett beslut av riksdagen 1928 uteslöts kusiner och mer avlägsna släktingar från arvsrätt. Samtidigt bildades Allmänna arvsfonden. Kvarlåtenskap efter personer utan nära släktingar, och som inte skrivit testamente, ska i stället tillfalla Allmänna arvsfonden. Fonden har till ändamål att främja nyskapande och utvecklande verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Närmare bestämmelser finns i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden, den så kallade arvsfondslagen.

Från dödsbo till projekt

Arvsfondsdelegationen

Arvsfondsdelegationens arbetsuppgifter regleras i arvsfondslagen samt i förordningen (2004:484) om Allmänna arvsfonden. Delegationen ska fördela stöd ur fonden, följa upp projekt som beviljats stöd samt informera allmänheten om fondens ändamål och fondmedlens användningsområde. Arvsfondsdelegationen består av nio ledamöter som utses av regeringen. Majoriteten i delegationen utgörs av sakkunniga personer utanför Regeringskansliet och majoritetsbeslut gäller vid beslut om tilldelning av medel ur fonden. Ledamöterna är utvalda så att expertis och företrädare finns för frågor som rör fondens tre målgrupper. Under 2020 var följande personer ledamöter i Arvsfondsdelegationen:

Ordförande

Håkan Ceder, f.d. överdirektör

Vice ordförande

Mattias Ludvigsson, biträdande enhetschef, Kulturdepartementet

Övriga ledamöter

Cinnika Beiming, distriktsidrottschef, Riksidrottsförbundet och Studieförbundet SISU
Idrottsutbildarna Stockholm (förordnades under 2020)

Helena Corell, verksamhetsutvecklare, Domstolsverket

Beatrice Hopstadius, enhetschef, Socialstyrelsen

Magnus Jägerskog, generalsekreterare, BRIS

Mattias Lundekvam, förbundsordförande, Hörselskadades Riksförbund

Rosaline Marbinah, ordförande, Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer

Hanna Åkesson, ledningsstrateg, Sveriges Kommuner och Regioner

Margareta Israelsson, f.d. ordförande, Parasportförbundet (entledigades under 2020)

Ärendehantering

De ansökningar om projekt- och lokalstöd och de redovisningar som kommer in till Arvsfondsdelegationen hanteras av Kammarkollegiet, som är den myndighet som utför de administrativa och handläggande uppgifterna åt Arvsfondsdelegationen. Controllers, administratörer, jurist och processansvarig ger stöd till olika delar av handläggningen, både under beredningen av ansökningar och under de pågående projekten. Vid bedömningen av ansökningar inhämtas synpunkter från referenspersoner på andra myndigheter, organisationer samt kommuner och regioner. Controllerfunktionen ger stöd till handläggarna i bedömningen av projektens budgetar och ekonomiska redovisning. Innan ett förslag till beslut lämnas till Arvsfondsdelegationen har ärendet först beretts i en beredningsgrupp bestående av flera handläggare och därefter föredragits för ansvarig enhetschef. På så sätt får ansökningarna en allsidig bedömning och förslag till beslut kvalitetssäkras. Läs mer om ärendehantering i avsnitt 6. Kvalitet, kontroll och stöd.

Projektstöd

Allmänna arvsfonden har enligt 5–7 §§ arvsfondslagen till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Stöd ur fonden ska i första hand lämnas till projekt som är nyskapande och utvecklande. De som kan erhålla stöd är organisationer som bedriver ideell verksamhet, men även offentlig huvudman kan beviljas stöd för utvecklingsverksamhet om det finns särskilda skäl. Så kan till exempel en kommun beviljas stöd för att genomföra ett projekt. I sådana fall ställs särskilt höga krav på att projektet är nyskapande och projektet måste bedrivas i nära samarbete med en ideell förening. Ett projekt kan enligt gällande praxis beviljas stöd ur Allmänna arvsfonden under normalt högst tre år och en plan ska finnas över hur verksamheten eller metoden lever vidare efter projektets slut samt för hur projektets erfarenheter tas till vara och sprids. Sedan 2016 fattas fleråriga projektstödsbeslut av Arvsfondsdelegationen. Projekt som beviljas stöd ska kunna bidra till att berörda målgruppers villkor och förutsättningar förbättras och utvecklas. En bedömning görs i

vilken utsträckning barn, ungdomar eller personer med funktionsnedsättning själva är delaktiga i planeringen och genomförandet av projektet samt vilket inflytande målgruppen kommer att ha efter projektets slut. På samma sätt görs en bedömning av graden av nyskapande och utveckling i projektet. Syftet är att ge stöd till utvecklingsprojekt med delaktighet från någon av fondens målgrupper och med potential att leva vidare efter det att det ekonomiska stödet ur fonden upphört.

Lokalstöd

Stöd kan även lämnas för del av kostnader för ny-, om-, eller tillbyggnad av lokaler och anläggningar för att möjliggöra verksamheter för någon eller några av fondens målgrupper. Verksamheten ska vara nyskapande på den enskilda orten. Endast organisationer som bedriver ideell verksamhet kan beviljas lokalstöd. En organisation som beviljats lokalstöd förbinder sig att driva den nya verksamheten under minst tio år. Lokalen eller anläggningen ska ägas av den sökande organisationen eller hyras med långtidskontrakt. Under beredningen av lokalstödsansökningar hämtas alltid uppgifter in om tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Inför samtliga beslut om bifall äger en dialog rum med berörd kommun. Målgruppernas delaktighet i såväl planeringen som verksamheten bedöms, liksom möjligheten att driva verksamheten i tio år. Om lokalen eller anläggningen används till annat ändamål än vad som överenskommit kan ärendet komma att överlämnas till Kammarkollegiet, som avgör om en begäran om återbetalning till Allmänna arvsfonden ska ske. Detta sker dock mycket sällan.

Krav på redovisning

Varje mottagare av stöd ur Allmänna arvsfonden ska senast de datum som anges i beslutet om stöd lämna en skriftlig redovisning av projektarbetet till Arvsfondsdelegationen. Dessutom ska en ekonomisk redovisning för hur det beviljade beloppet har använts lämnas. Den ekonomiska redovisningen ska vara bestyrkt av godkänd eller auktoriserad revisor. Är det ett projektstöd ska den ekonomiska redovisningen för varje projektår bestyrkas på detta sätt. Systemet med fleråriga projektstödsbeslut innebär att de årliga projektredovisningarna granskas och godkänns av kanslifunktionen inför varje kommande projektår.

När Allmänna arvsfonden får egendom

Kammarkollegiet bevakar Allmänna arvsfondens rätt genom att ta ställning i arvsrättsliga frågor, sälja egendom som har tillfallit fonden samt tolka testamenten till förmån för annan när Allmänna arvsfonden är legal arvinge. Verksamhetens resultat redovisas årligen i Kammarkollegiets årsredovisning.

Arv till fonden

Om någon avlider utan att efterlämna make/maka eller närmare släktingar än kusiner ärver Allmänna arvsfonden kvarlåtenskapen. Det förutsätter att arvlåtaren inte förordnat om sin kvarlåtenskap i testamente till någon annan och detta godkänns av Kammarkollegiet för fondens räkning. Om arvlåtaren var änka eller änkling tillfaller arvet Allmänna arvsfonden endast om det inte heller finns några arvsberättigade släktingar efter den först avlidne maken. En förutsättning är att dessa till exempel inte uteslutits från arv på grund av testamente eller att de inte tidigare fått ut vad de var berättigade till. Förutom arv kan fonden få egendom genom bland annat förmånstagarförordnande i försäkringsavtal, gåva eller testamente. Allmänna arvsfonden tillförs sedan juli 2016 också värdet av återvunna metaller efter kremation. Det är innehavarna av krematorierna som ansvarar för att återvinningen genomförs och att ersättningen tillförs Allmänna arvsfonden.

Det övergripande målet är att avveckla dödsbon på ett etiskt, rättssäkert och kostnadseffektivt sätt, med respekt för den avlidne. Det övergripande målet illustrerar att Allmänna arvsfondens rätt, utöver kostnadseffektivt och rättssäkert, ska bevakas på ett etiskt sätt. Det innebär att handläggningen präglas av hänsyn till arvlåtarens yttersta vilja. Handläggningsåtgärder utförs så att både resultat och tillvägagångssätt kan antas vara i överensstämmelse med vad arvlåtaren skulle ha föredragit. För att garantera en etisk hantering har även vissa kostnadsdrivande åtgärder vidtagits under året. Ett exempel är att Allmänna arvsfonden svarar för 25 års gravskötsel för samtliga arvlåtare, även i de fall boet inte genererat någon inbetalning.

Under 2020 kom det in 1 685 avvecklings- eller testamentsärenden till Kammarkollegiet vilket är cirka 10 procent fler än 2019 då det kom in 1 538 ärenden. Antalet inkomna avvecklingsärenden var marginellt fler än 2019, medan testamentsärendena ökade med 14 procent. Under året avgjordes 1 545 avvecklings- och testamentsärenden, en liten minskning från 2019 då 1 554 ärenden avgjordes. Kammarkollegiet strävar efter att avveckla berörda dödsbon så snabbt som möjligt och ett internt mål för verksamheten är att sju av tio dödsbon ska ha avvecklats inom tre år. Målet uppnåddes under 2020.

God man förordnas

När ett dödsbo tillfallit Allmänna arvsfonden förordnar Kammarkollegiet en syssloman, en så kallad en god man. Den gode mannen företräder fonden vid boutredningen och sköter det praktiska arbetet med avvecklingen av dödsboet. Avvecklingsförfarandet sker i samspel mellan den gode mannen och medarbetarna vid Kammarkollegiet, som fattar beslut i viktigare frågor under förfarandet. Den gode mannen står under Kammarkollegiets tillsyn. När avvecklingen av dödsboet är klart redovisar den gode mannen sin förvaltning till Kammarkollegiet och betalar in de medel som finns kvar till fonden.

Testamenten granskas

I de fallen en person utan släktingar har förordnat om sin kvarlåtenskap i testamente ska Allmänna arvsfonden delges testamentet i egenskap av legal arvinge och dödsbodelägare. Efter det har Allmänna arvsfonden sex månader på sig för att ta ställning till om testamentet ska godkännas eller klandras. Om testamentet klandras prövar domstol testamentets giltighet. Denna klanderfrist medför krav på en snabb handläggning. Ett godkännande av ett testamente förutsätter i många fall utredning för att säkerställa att testators yttersta vilja överensstämmer med hur den kommit till uttryck i testamentet. Denna utredning ger Allmänna arvsfonden anledning att i ett fåtal fall per år klandra ingivna testamenten.

Arv avstås

I vissa fall får arv eller försäkringsbelopp, som Allmänna arvsfonden fått, avstås till någon annan. Det får ske om det med hänsyn till uttalanden av arvlåtaren eller till andra särskilda omständigheter kan anses stämma överens med arvlåtarens yttersta vilja. Arv och försäkringsbelopp får också avstås till arvlåtarens släkting eller någon annan person som har stått arvlåtaren nära, om det kan anses skäligen. Fastigheter med höga naturvärden kan också avstås för att bevaras och till exempel ingå i naturreservat. Det är också möjligt att avstå egendom ur kulturvårdssynpunkt, exempelvis till hembygdsföreningar och muséer. Om det finns särskilda skäl får samtidigt ett belopp av det arv som tillfallit fonden avstås till den som tar emot egendomen för sådana omedelbara åtgärder som är nödvändiga för att bevara egendomen. Vissa utpekade länsstyrelser bistår Kammarkollegiet med viss utredning i dessa ärenden.

En ansökan om avstående ska ges in till Kammarkollegiet senast tre år efter dödsfallet eller efter det att arvet genom preskription tillfallit fonden.

Allmänna arvsfondens förvaltning

Kammarkollegiet förvaltar Allmänna arvsfondens kapital som en särskild fond och lämnar varje år en redovisning för förvaltningen av Allmänna arvsfonden till regeringen.

Redovisningen granskas av Riksrevisionen inom ramen för den årliga revisionen

I tabell 1 framgår att det bokförda värdet av fondens tillgångar den 31 december 2020 uppgick till 8 455 miljoner kronor, en ökning med 1 243 miljoner kronor jämfört med 31 december 2019. Ökningen beror framförallt på ändrade redovisningsprinciper för intäktsredovisningen, vilka beskrivs närmare i avsnitt *Influtna, utdelningsbara och beslutade medel*.

TABELL 1
Fondens värdeutveckling

(mnkr)	2020	2019	2018	2017	2016
Bokfört värde					
Tillgångar	8 455	7 212	6 552	6 014	5 608
Skulder	-614	-549	-522	-475	-478
Summa	7 841	6 663	6 030	5 539	5 130
Marknadsvärde*					
Tillgångar	12 121	10 740	8 744	8 903	8 224
Skulder	-614	-549	-522	-475	-478
Summa	11 507	10 191	8 222	8 428	7 746

* Marknadsvärde = Marknadsvärde värdepappersinnehav + Bokfört värde övriga tillgångar.

Avkastning

Sedan 2012 har fonddelegationen inom Kammarkollegiet i uppdrag att besluta om långsiktig placeringsinriktning och strategiska frågor för förvaltningen av Allmänna arvsfondens kapital. Fonddelegationen, som utses av regeringen, är ett särskilt beslutsorgan inom Kammarkollegiet för kapitalförvaltningen. Den är sammansatt av personer med kompetens och lång erfarenhet inom kapitalförvaltning och närliggande områden. Kammarkollegiets kapitalförvaltning sker i syfte att tillgodose såväl behovet av en god direktavkastning som önskemålet om värdebeständighet.

Fondens tillgångar är placerade i andelar i Kammarkollegiets svenska respektive utländska aktiekonsortier samt aktieindex-, företagsobligations- och räntekonsortier. Därutöver placeras även en mindre del i alternativa investeringsfonder (fastighetsfonder), vilka är externt förvaltade. Den höga aktieandelen är beslutad mot bakgrund av fondens långa placeringshorisont.

Tabell 2 visar totalavkastningen för Allmänna arvsfondens placeringar de senaste två åren. Med totalavkastning avses den sammantagna avkastningen av direktavkastning och marknadsvärdesförändringar under ett år.

TABELL 2
Totalavkastning per tillgångsslag

Procent (%)	2020		2019	
	Avkastning	Index	Avkastning	Index
Räntekonsortiet ¹⁾	1,6	1,2	0,6	-0,2
Aktiekonsortiet Sverige ²⁾	6,5	11,0	27,9	31,7
Aktieindexkonsortiet Utland ³⁾	6,8	4,9	32,0	35,5
Aktieindexkonsortiet Sverige ⁴⁾	8,1	8,1	30,2	30,3
Företagsobligationskonsortiet ⁵⁾	1,9	2,4	2,1	1,4
Aktiekonsortiet Kronan	13,7	n.a.	31,9	n.a.
Alternativa investeringsfonder	-0,2	-0,2	2,9	2,9
Bankmedel	-0,2	-0,2	-0,4	-0,5
Portföljens totalavkastning	4,9	6,1	18,7	18,7

¹⁾ OMRX Bond All 1-3 Years

²⁾ OMXS Cap Gross Index

³⁾ MSCI ACWI Select Global Norms and Criteria Index Cap Gross Index

⁴⁾ OMX Stockholm 60 Cap GI Etiskt

⁵⁾ NOMX Credit SEK, Total Return

Ovanstående tabell visar att riskfyllda placeringar haft en god totalavkastning under 2020, trots pågående pandemi. Allmänna arvsfondens avkastning och därigenom förmögenhetsvärde har stigit under året, bland annat till följd av att den svenska aktiemarknaden har haft en bra avkastning. Den totala avkastningen var närmare 5 procent. Vid utgången av 2020 var det förvaltade kapitalet 11,4 miljarder kronor att jämföra med 10,8 miljarder kronor vid årets början.

Den totala avkastningen på 4,9 procent under 2020 är att betrakta som mycket god eftersom den överstiger gällande inflation med cirka tre procentenheter. Fonddelegationens beslutade mål om en långsiktig real avkastning på 3 procent har överträffats under senare år, vilket främst förklaras av en god aktiemarknadsutveckling. Eftersom fondens placeringshorisont är lång bör en utvärdering främst göras på längre sikt. I det korta perspektivet, det vill säga under 2020, har placeringsinriktningen med närmare 60 procents aktier lönat sig eftersom världens börser stigit.

Portföljens avkastning har varit lägre än jämförelseindex under 2020. Den relativa underavkastningen förklaras enbart av lägre avkastning för förvaltning av svenska aktier. De övriga delarna som allokering, förvaltning av räntepaceringar samt fonddelegationens

strategiska beslut av en övervikt i svenska kronor (som förstärktes under året och syns i resultatet för utländska aktier) gav positiva bidrag i förhållande till index.

Influtna, utdelningsbara och beslutade medel

Influtna medel

Det finns tre kategorier av medel som tillfaller Allmänna arvsfonden: arv, medel från metallåtervinning (värdet av återvunna metaller efter kremering) och aktieutdelningar på befintligt kapital (direktavkastning). Av de medel som tillfaller Allmänna arvsfonden under ett år förs 10 procent från nettoinflödet av arvsmedel och metallåtervinning till det bundna kapitalet (kapitalisering). Resterande influtna medel är till stor del utdelningsbara och tillgängliga för Arvsfondsdelegationens beslut om nya projekt.

I tabell 3 redovisas medel som tillfallit Allmänna arvsfonden under åren 2016–2020. Under 2020 uppgick den summan till 1 025 miljoner kronor, vilket är en minskning med 182 miljoner kronor, eller 15 procent från 2019. Det är ändå den näst högsta volymen influtna medel i fondens historia.

Influtna arvsmedel uppgick till 815 miljoner kronor, vilket är en minskning med 166 miljoner kronor, eller 17 procent från 2019. Ersättningen från metallåtervinning minskade under samma period med 18 miljoner kronor, eller 16 procent, medan direktavkastningen minskade med 31 miljoner kronor, eller 13 procent jämfört med föregående år.

TABELL 3
Medel som tillfallit Allmänna arvsfonden
under året

(mnkr)	2020	2019	2018	2017	2016
Influtna arv	815	981	596	789	634
Ersättning från metallåtervinning	96	114	76	16	0
Kapitalisering 10%	-91	-124	-60	-79	-63
Direktavkastning	205	236	260	270	236
Totalt	1 025	1 207	872	996	807

Under 2020 har Kammarkollegiet ändrat redovisningsprincip avseende Allmänna arvsfondens intäktsredovisning. Tidigare har medlen tagits upp i fondens redovisning vid den tidpunkt de betalas in till fonden. Från och med 2020 redovisas även behållningen (tillgångar minus skulder) som intäkt i de ärenden där bouppteckning ägt rum, men där avvecklingen fortfarande pågår och inbetalning ännu inte gjorts. Den ändrade redovisningsprincipen innebär att Allmänna arvsfondens intäkter för 2020 blir 696 miljoner kronor högre.

Den ändrade redovisningsprincipen påverkar inte hur mycket medel som är utdelningsbara eller som kapitaliseras. Det finns flera omständigheter som kan inträffa mellan tidpunkt för bouppteckning och tidpunkt för inbetalning som innebär att tillgångarna i bouppteckningen inte tillfaller Allmänna arvsfonden. Exempel på sådana omständigheter är att släktarvingar eller testamente framkommer under arbetet med dödsboavvecklingen. Beräkningen av utdelningsbara medel och kapitalisering utgår från hur mycket medel som de facto betalats in till fonden. De intäkter som tillfaller Allmänna arvsfonden vid bouppteckning ingår inte i tabell 3.

Utdelningsbara medel

Det totala belopp som är utdelningsbart per år redovisas i tabell 4. Från det belopp som tillfallit Allmänna arvsfonden under föregående år enligt tabell 3 avgår till exempel Kammarkollegiets kostnader för dödsboavveckling, förvaltning och administration. Vidare beror storleken på det utdelningsbara beloppet på hur mycket medel som Arvsfondsdelegationen har förbundit sig att betala ut i fleråriga projektbidrag samt hur stor del av tidigare års utdelningsbara medel som inte fördelats och därför ackumulerats.

Av tabell 4 framgår att 1 563 miljoner kronor var utdelningsbara under 2020, vilket är en ökning med 322 miljoner kronor, eller 26 procent, jämfört med 2019. Den 31 december 2020 fanns 1 775 miljoner kronor för Arvsfondsdelegationen att fatta beslut om under 2021. Ökningen beror främst på att det även under 2020 har levererats in mer medel till fonden än det har betalats ut.

TABELL 4

Utdelningsbara medel

(mnkr)	2021	2020	2019	2018	2017
Utdelningsbara medel	1 775	1 563	1 241	997	1 037

Beslutade och utbetalda medel

I tabell 5 redovisas de medel som Arvsfondsdelegationen beslutat om under året. Under 2016 infördes ett nytt beslutssystem som innebär att Arvsfondsdelegationen fattar beslut om bidrag för upp till tre år. Tidigare fattade delegationen beslut för ett projektår i taget. För att kunna jämföra beslutsvolymen över tid redovisas i tabell 5 beslutade bidrag mätt både som ettåriga beslut och som fleråriga beslut. Mätt som ettåriga beslut uppgick beslutade bidrag under 2020 till 799 miljoner kronor. Det är det högsta beslutade

årsbeloppet i Allmänna arvsfondens historia. Jämfört med 2019 är det en ökning med 50 miljoner kronor, eller 7 procent.

TABELL 5

Beslutade bidrag

(mnkr)	2020	2019	2018	2017	2016
Ettåriga beslut	799	749	647	597	734
Fleråriga beslut	817	822	592*	1 011	1 082

* Minskningen 2018 beror på att det var relativt få nya projekt som startades samtidigt som det under 2016 och 2017 var ett antal projekt kvar i det gamla beslutssystemet.

Utbetalda bidrag avser de bidrag som betalats ut till projekten under året.

Kammarkollegiet betalar ut beviljat stöd efter rekvisition. Under 2020 betalades 722 miljoner kronor ut till projekt som beviljats stöd, vilket är en ökning med 49 miljoner kronor jämfört med 2019 (se tabell 6).

TABELL 6

Utbetalda bidrag

(mnkr)	2020	2019	2018	2017	2016
Utbetalda bidrag	722	673	664	718	662

4. KOSTNAD FÖR FÖRVALTNING OCH ADMINISTRATION

Allmänna arvsfondens medel används för att täcka Kammarkollegiets kostnader för administration av dödsboavveckling, hantering av återkravsärenden, fondförvaltning och utbetalningar av projektmedel. På samma sätt används fonden för att täcka kostnaderna för handläggning av projektansökningar och projektredovisningar inkomna till Arvsfondsdelegationen samt för kommunikations- och utvärderingsverksamhet.

De totala kostnaderna för de verksamheter som avsåg Allmänna arvsfonden under 2020 uppgick till 76,8 miljoner kronor (se tabell 7). Det innebär att kostnaderna ökade med 3,3 miljoner kronor, eller 4,5 procent, jämfört med 2019. Kammarkollegiets kostnader för fondförvaltning stod för ökning med 2,0 miljoner kronor och dödsboavveckling med mera för ökning med 1,8 miljoner kronor. Kostnaderna för kanslistödet åt Arvsfondsdelegationen minskade under samma period med 0,5 miljoner kronor.

TABELL 7
Förvaltnings- och administrationskostnader (mnkr)

	2020	2019	2018	2017	2016
Kammarkollegiet totalt	35,5	31,7	29,4	28,8	26,8
Dödsboavveckling med mera	21,1	19,3	17,5	17,4	16,7
Fondförvaltning	12,5	10,5	10,0	9,5	9,0
Utbetalning av beviljat stöd med mera	1,9	1,9	1,9	1,9	1,1
Kanslistöd åt Arvsfondsdelegationen	41,3	41,8	41,5	38,9	39,9
Personalkostnader	25,3	24,3	24,4	22,2	21,5
Lokalkostnader	2,7	2,7	2,6	2,5	2,0
Övriga kostnader	13,4	14,8	14,5	14,2	16,4
Totalt förvaltnings- och administrationskostnader	76,8	73,5	70,9	67,7	66,7

För att volymen av beviljade projektmedel över tid ska kunna motsvara inflödet av medel till Allmänna arvsfonden har den handläggande och administrativa verksamheten vid Kammarkollegiet kontinuerligt stärkts. Detta har skett i takt med att inflödet av medel till Allmänna arvsfonden ökat. Målsättningen har varit att med bibehållen eller ökad kvalitet i handläggningen bevilja mer projektmedel än tidigare.

Kommunikationsverksamheten har effektiviserats för att få in fler ansökningar som kan leda till bifall. En utvärderingsverksamhet har byggts upp och etablerats. Under 2012

inrättades en controllerverksamhet som dels ger projekten och handläggarna stöd i ekonomiska frågor, dels förbättrar kontrollen av projektmedlens användning. Under 2015 förstärktes kanslistödet med en juristfunktion. Under 2016 utökades kanslistödet med ytterligare två handläggare, kommunikationsinsatserna ökade och fler utvärderingar genomfördes.

Under 2017 inrättades en processutvecklingsfunktion. Den ansvarar för att leda och strukturera utveckling och implementering av tydliga och effektiva interna rutiner, processer och styrdokument. Under 2018 genomfördes personalförstärkningar inom processutveckling samt inom controller-, jurist- och administrationsfunktionen. Under hösten 2018 gjordes dessutom en omorganisation i syfte att höja ambitionerna för ledning och utveckling av hela Allmänna arvsfondens verksamhet och en ny arvsfondsavdelning inrättades.

De totala kostnaderna för kanslistödet 2020 är något lägre än 2019. Övriga kostnader minskade till följd av färre utvärderings- och kommunikationsinsatser samt inställda fysiska evenemang och resor på grund av pandemin. Personalkostnaderna ökade på grund av något fler personer i verksamheten. I slutet av 2019 förstärktes kanslistödet med ytterligare en controller. Därmed utgörs controllerfunktionen av tre tjänster. De särskilda personalresurser som allokerats till att arbeta med extern kommunikationsverksamhet motsvarade 3,7 årsarbetskrafter.

Tabell 8 visar utvecklingen av kostnaderna för kanslistödet i förhållande till beslutade projektmedel. I kostnaderna ingår samtliga driftskostnader, det vill säga även del av Kammarkollegiets overheadkostnader (exempelvis lokalkostnader och IT-kostnader) samt verksamhetens kostnader för bland annat kommunikation och utvärdering.

Mätt som andel av beslutade projektmedel uppgick kostnaderna för kanslistöd åt Arvsfondsdelegationen under 2020 till 4,9 procent¹. Det är den lägsta andelen under femårsperioden. Trots att kostnaderna för Arvsfondsdelegationens kanslistöd har ökat, sett över en femårsperiod, har andelen kostnader i förhållande till beslutade projektmedel minskat tre år i följd. Förklaringen är att volymen beslutade projektmedel procentuellt ökat i något högre takt än kostnaderna för Arvsfondsdelegationens verksamhet.

---

¹ För att en rättvis jämförelse med tidigare år ska kunna göras är volymen beslutade projektmedel beräknad som ettåriga beslut för samtliga värden i tabell 6.

TABELL 8

Kostnaderna för kanslistöd åt Arvsfondsdelegationen i förhållande till beslutade projektmedel (%)

	2020	2019	2018	2017	2016
Andelen driftskostnader	4,9	5,3	6,0	6,1	5,2

En annan indikator är driftskostnader per beslut om projektansökning. Denna indikator visar att driftskostnaderna per beslut ökade under 2020 (se tabell 9). Både driftskostnaderna och antalet beslut minskade under 2020, men eftersom antalet beslut minskade mer procentuellt ökade driftskostnaderna per beslut.

Som beslut räknas bifall och avslag, men även godkännande av de pågående projektens redovisningar och projektplaner samt de ansökningar som, efter ibland omfattande handläggning, har återkallats av den sökande organisationen och därmed läggs till handlingarna. Under 2020 uppgick antalet beslut till 1 339, varav 45 ärenden avsåg återkallade ansökningar.

TABELL 9

Kostnaderna för kanslistödet åt Arvsfondsdelegationens per beslut (kr)

	2020	2019	2018	2017	2016
Driftskostnader per beslut	30 800	28 400	31 100	28 400	28 800

5. FÖRDELNING AV STÖD 2020

Under 2020 inkom det 1 351 ärenden till Arvsfondsdelegationen, vilket är något lägre än under 2019, men högre än de tre åren dessförinnan. Det bör påpekas att ärenden som rör barn och ungdomar med funktionsnedsättning hänförs till kategorierna barn respektive ungdom i tabell 10. Tittar man på den underliggande statistiken under kategorin Ansökningar ser man att antalet nya ansökningar under 2020 uppgår till 719, vilket är en minskning med 6 procent jämfört med 2019. Resterande ansökningar, uppgående till 244, utgörs av så kallade ”fortsättningsansökningar” för redan pågående projekt.

TABELL 10
Inkomna ärenden till Arvsfondsdelegationen (st.)

	2020	2019	2018	2017	2016
Barn	346	383	402	306	340
Ungdom	662	607	616	487	574
Personer med funktionsnedsättning	322	382	258	274	292
Inte fondens målgrupper	21	22	40	48	48
Totalt	1351	1394	1316	1115	1254
Fördelade på					
Ansökningar	963	970	927	834	985
Övrigt ärende	12	8	11	18	17
Redovisningar	376	416	378	263	252
Totalt	1351	1394	1316	1115	1254

Antal beslut tagna av Arvsfondsdelegationen

Under 2020 har sammanlagt 976 beslut fattats. Det är en minskning jämfört med året innan, men högre än under 2018. Sett över femårsperioden är antalet bifall/godkännanden kvar på en relativt hög nivå medan antal avslag är relativt lågt och övriga ärenden stadigt minskar. Den huvudsakliga förklaringen till att antalet övriga beslut under 2020 är så tydligt lägre än året innan är att ansökningar från enskilda personer från och med 2020 räknas som ett enda samlingsärende. Bifall beslutas av Arvsfondsdelegationen och innebär att en organisation får projektmedel för ett nytt projekt eller ökad budgetram för ett pågående projekt. Godkännanden innebär att Kammarkollegiet godkänner att ett pågående projekt får fortsätta enligt plan ytterligare ett år, inom den budgetram Arvsfondsdelegationen redan beslutat.

TABELL 11
Antal beslut, exklusive redovisningar (st.)

	2020	2019	2018	2017	2016
Bifall/godkännanden	459	462	377	369	438
Avslag	452	492	441	553	481
Övriga	65	88	97	113	122
Totalt	976	1042	915	1035	1041

Inom kategorin bifall i tabell 12 ryms såväl de projektansökningar som Arvsfondsdelegationen beviljat som de projektplaner som Kammarkollegiet godkänner. Det senare innebär ställningstagande till att projekt får fortsätta sitt andra respektive tredje år inom ramen för de beslut som Arvsfondsdelegationen fattat tidigare. Under 2020 var antalet bifall 459 stycken. Det är marginellt färre än året innan, men ett relativt högt antal bifall sett över femårsperioden.

Arvsfondsdelegationen har beslutat att avslå 452 ansökningar. Orsakerna till avslag har bland annat varit att projekten inte bedömts vara tillräckligt nyskapande, att de inte haft tillräckligt hög delaktighet från målgruppen eller avsett verksamhet som redan finns som reguljär verksamhet. Andra ansökningar har avslagits på grund av att de inte haft en rimlig plan för projektets överlevnad, att de avsett kostnader enbart för enstaka arrangemang eller att ansökan kommit från enskilda personer eller nystartade föreningar.

TABELL 12
Fördelning av antalet bifall och avslag (st.)

Bifall	2020	2019	2018	2017	2016
Barn	103	112	105	99	121
Ungdom	234	246	171	160	202
Personer med funktionsnedsättning	122	104	101	110	115
Antal bifallsbeslut	459	462	377	369	438
Avslag					
Barn	134	164	157	166	164
Ungdom	226	235	207	252	224
Personer med funktionsnedsättning	82	78	62	106	65
Inte fondens målgrupper	10	15	15	29	28
Antal avslagsbeslut	452	492	441	553	481

Under året fick 197 ansökningar om nya projekt bifall på sina ansökningar. I genomsnitt har 30 procent av de nya ansökningar som delegationen fattat beslut om under året beviljats stöd under 2020. Det är en hög siffra sett över femårsperioden (se tabell 13). Tabell 11 visar statistiken totalt för båda stödformerna. Om man tittar enbart på andelen bifall för stödformen lokal- och anläggningsstöd var bifallsfrekvensen drygt 51 procent, vilket är den högsta i modern tid. För projektstöd var samma siffra nästan 24 procent, vilket är samma som föregående år.

TABELL 13
Andel bifall för nya ansökningar (antal bifall/(antal bifall + antal avslag)) (%)

	2020	2019	2018	2017	2016
Bifallsfrekvens	30	28	26	26	30

Redovisningar

Arvsfondsdelegationen fattar fleråriga projektstödsbeslut. Dock ska föregående års projektredovisning godkännas innan ett projekt kan fortsätta med finansiering ur Allmänna arvsfonden. Det görs i samband med att projektplanen för nästkommande år hanteras. Även projektens slutredovisningar granskas och godkänns. Under 2020 har totalt 363 redovisningar granskats och godkänts. Det är lägre än de senaste två åren.

TABELL 14
Godkända redovisningar (st.)

	2020	2019	2018	2017	2016
Godkända redovisningar	363	437	404	353	375

Översiktlig beskrivning av hur medlen ur Allmänna arvsfonden har disponerats

Projektet har ofta sammansatta syften och omfattar många gånger flera av Allmänna arvsfondens målgrupper. I den statistik som redovisas har projekten kategoriserats utifrån dess huvudsakliga inriktning.

Fram till 2016 fattade Arvsfondsdelegationen enbart ettåriga beslut om projektmedel. Under delar av 2016 och åren därefter fattade delegationen fleråriga beslut. Volymen beslutade medel räknat som fleråriga beslut under 2020 var 817 miljoner kronor, vilket redovisades i tabell 3.

För att jämföra beslutsvolymen över tid bör de fleråriga besluten beräknas som om de vore ettåriga. Med en sådan justering har 799 miljoner kronor fördelats till 416 projekt under 2020. Antalet projekt som fick bidrag ur Allmänna arvsfonden var marginellt lägre än året

innan. Antalet bifallsbeslut var under året 459 (se tabell 12) till de 416 projekten. Orsaken till differensen är att flera av projekten fick mer än ett bifallsbeslut, främst genom så kallade tilläggsbeslut.

TABELL 15
Utveckling av fördelning av stöd

	2020	2019	2018	2017	2016
Antal projekt (st.)	416	423	378	364	434
Fördelning av stöd (mnkr)	799	749	647	597	734

Diagram 1

Fördelning av medel per målgrupp (799 Mnkr)

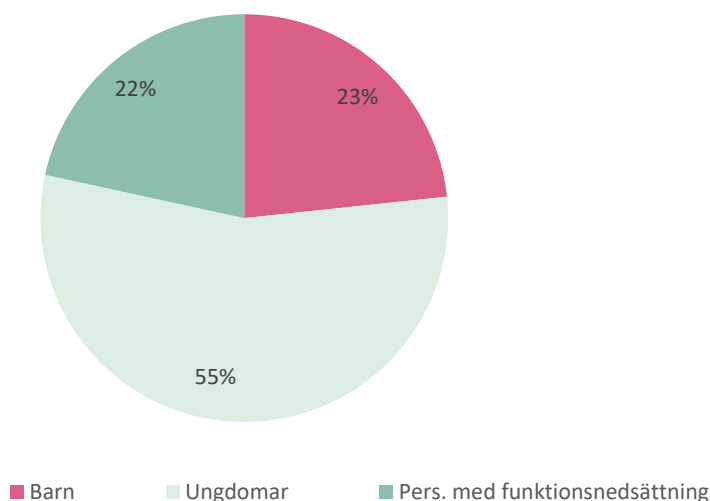

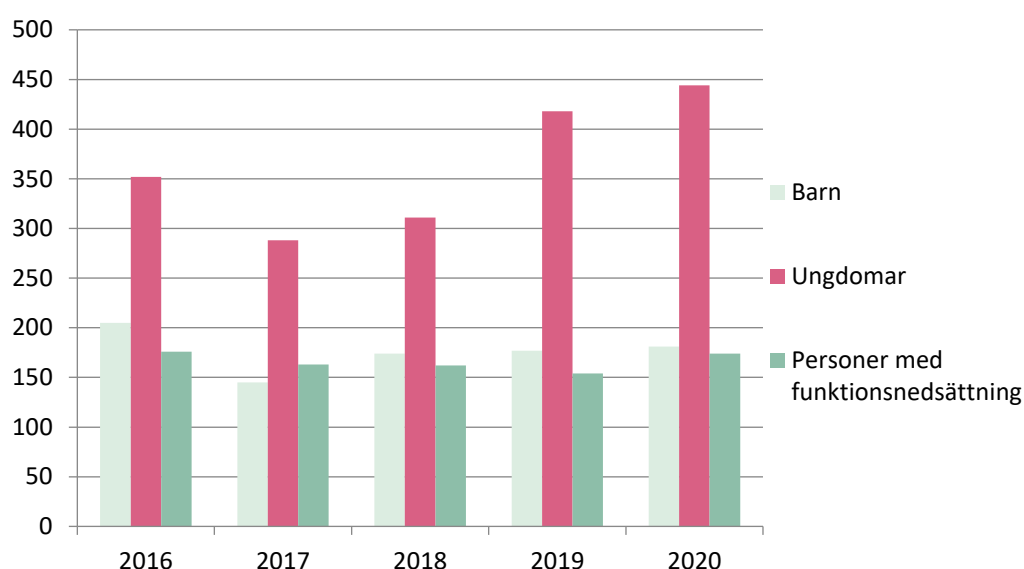
Diagram 1 visar den totala fördelningen av beslutade medel per målgrupp som andel av totalen. Den procentuella fördelningen av beviljade medel är i princip identisk med 2019. Det bör i detta sammanhang nämnas att projekt som riktar sig till barn och ungdomar med funktionsnedsättning redovisas under rubriken barn respektive ungdom.

Under 2020 beslutades om nästan 181 miljoner kronor till barnprojekt. Vad gäller målgruppen ungdomar var nivån på beslutade medel 444 miljoner kronor. För målgruppen personer med funktionsnedsättning ligger volymen beslutade medel under året på 174 miljoner kronor. Projekt som riktar sig till målgruppen personer med funktionsnedsättning

avser projekt där huvudfokus ligger på personer äldre än 25 år eller projekt utan fokus på viss ålder, exempelvis projekt där målgruppen är alla med en viss funktionsnedsättning.

Om projekt som fokuserar på barn och ungdomar med funktionsnedsättning räknas in under rubriken personer med funktionsnedsättning uppgår den totala volymen beslutade projektmedel till den målgruppen till 246 miljoner kronor, eller 31 procent av det totala belopp som beviljades i projektmedel under 2020. Det totala antalet projekt för samma målgrupp var 145, vilket motsvarar 35 procent av alla projekt under 2020. I diagram 2 redovisas utvecklingen av beslutade projektmedel per målgrupp under perioden 2016–2020.

Diagram 2 – Beviljade medel per målgrupp 2016–2020 (mnkr)

Redovisning av beviljade medel per målgrupp

Arvsfondsdelegationen har två stödformer. Den dominerande stödformen är projektstöd, som innebär att föreningen erhåller stöd för att utveckla en verksamhet, metod, utbildningsinsats, ett arbetssätt eller delaktighets-/informationsarbete under normalt sett högst tre år. Den andra stödformen är lokalstöd, vilket innebär att en förening kan erhålla stöd för ny-, om- och tillbyggnad av en lokal eller anläggning som behövs för att driva en nyskapande och utvecklande verksamhet. Den stödformen har vuxit kraftigt de senaste åren. I det här avsnittet redovisas översiktligt projekt- och lokalstödsmedel som Arvsfondsdelegationen fattat beslut om. Om inget annat anges gäller redovisningen för båda stödformerna. I några enstaka fall har samma projekt fått fler än ett beslut under samma år (så kallade tilläggsbeslut). Därför skiljer sig antalet bifallsbeslut från antalet beviljade projekt.

Målgruppen barn

Under 2020 beslutade Arvsfondsdelegationen om fördelning av nästan 181 miljoner kronor till projekt med fokus på målgruppen barn (se tabell 16). Det innebär en ökning med 4 miljoner kronor jämfört med 2019. Antalet beviljade och godkända projekt under 2020 var 94, vilket är 13 färre än året innan.

TABELL 16
Projekt till förmån för barn under 12 år

Projektändamål	Antal projekt	Summa, TKR
Fritid/Idrott	24	46 954
Information/Utbildning	17	31 516
Kultur	12	16 552
Familjestöd	8	14 991
Integration	7	8 865
Demokrati/Delaktighet	6	14 839
Förebyggande av Brott/Våld/Mobbning	4	9 982
Psykisk ohälsa	4	9 977
Barn i utsatta situationer	3	7 602
Jämställdhet/Könsroller	3	6 206
Hjälpmedel	2	4 046
Anläggningar/Lokaler/Utrustning	1	3 388
Drogförebyggande	1	2 771
Kost/Motion	1	1 718
Tillgänglighet	1	1 551
Totalt	94	180 957

Målgruppen ungdomar

Under 2020 fattade Arvsfondsdelegationen beslut om drygt 444 miljoner kronor till projekt med fokus på målgruppen ungdom (se tabell 17). Jämfört med föregående år innebär det en ökning med 26 miljoner kronor. Antalet beviljade och godkända projekt under 2020 var 218, vilket är tre färre än året innan.

TABELL 17
Projekt till förmån för ungdomar 12–25 år

Projektändamål	Antal projekt	Summa, TKR
Fritid/Idrott	77	201 942
Kultur	31	53 135
Demokrati/Delaktighet	20	36 562
Information/Utbildning	18	31 465
Förebyggande av Brott/Våld/Mobbning	13	27 500
Integration	13	18 986
Psykisk ohälsa	12	23 318
Jämställdhet/Könsroller	11	15 899
Arbete/Sysselsättning	8	10 374
Drogförebyggande	5	6 914
Barn och unga i utsatta situationer	4	5 878
Rehabilitering	3	6 824
Organisationsutveckling	1	2 472
Bemötande	1	1 580
Kost/Motion	1	1 511
Totalt	218	444 360

Målgruppen personer med funktionsnedsättning

Under 2020 beslutade Arvsfondsdelegationen om fördelning av drygt 174 miljoner kronor till projekt med fokus på målgruppen personer med funktionsnedsättning (se tabell 18).

Det är 20 miljoner kronor mer än under 2019. Antalet beviljade och godkända projekt under 2020 var 104, vilket är nio fler än föregående år.

TABELL 18
Projekt till förmån för personer med funktionsnedsättning

Projektändamål	Antal projekt	Summa, TKR
Information/Utbildning	22	42 011
Kultur	16	27 299
Fritid/Idrott	15	22 700
Psykisk ohälsa	11	16 507
Rehabilitering	7	10 691
Demokrati/Delaktighet	6	11 193
Tillgänglighet	5	5 746
Arbete/Sysselsättning	5	8 353
Kost och motion	4	6 044
Familjestöd	3	6 720
Hjälpmedel	3	9 548
Bemötande	2	1 552
Teknikstöd	1	876
Förebyggande av brott/våld/mobbning	1	2 771
Integration	1	486
Drogförebyggande	1	1 467
<i>Egen kraft!</i> (särskild satsning)	1	50
Totalt	104	174 014

Geografisk fördelning av beviljade medel

Nästan 60 procent, 477 miljoner kronor, av de medel som beslutades under 2020 fördelades till lokala och regionala projekt. Till denna kategori hör projekt som genomförs på en eller flera angränsade orter, en eller flera angränsade län samt projekt som genomförs exempelvis i ett par av storstadsregionerna. Varje projekt inkluderas bara en gång i statistiken och projektet hänförs till det län där organisationen har sitt säte. Resterande medel gick till det som definieras som nationella projekt. Exempel på nationella projekt är barn- och ungdomsprojekt som samarbetar med kulturinstitutioner över hela landet eller en nationell funktionshindersorganisation som tagit fram en utbildningsstrategi för personer som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Mätt i antal är 254 (61 procent) av beviljade projekt av lokal eller regional natur, medan resterande projekt utgörs av nationella projekt. Under 2020 finansierade Allmänna arvsfonden projekt i samtliga län i landet. Flest ansökningar kommer från föreningar i storstadsområdena, vilket är naturligt eftersom där också finns högst antal föreningar och personer. Föreningar i de tre storstadsområdena är också de som fått flest bifall och flest avslag på inkommande ansökningar. Ett stort antal beviljade projekt genomförs av organisationer som har sitt säte i Stockholm, men merparten av dessa projekt bedöms vara nationella.

Tabell 19 redovisar den länsvisa fördelningen av medel ur Allmänna arvsfonden. Tabellen visar endast de lokala och regionala projekten. De nationella projekten är inte medräknade.

TABELL 19

Regional fördelning av beviljade medel till lokala och regionala projekt

Län	Antal projekt	Summa, MNKR
Skåne	44	86
Västra Götaland	42	83
Stockholm	36	59
Jönköping	16	24
Västerbotten	14	23
Gävleborg	11	18
Uppsala	9	18
Kronoberg	9	21
Östergötland	8	16
Örebro	8	12
Värmland	8	18
Jämtland	7	17
Norrbottn	7	14
Halland	7	9
Kalmar	6	11
Dalarna	6	13
Västmanland	5	11
Södermanland	5	12
Gotland	3	4
Västernorrland	3	6
Blekinge	2	2
Totalt	254	477

Projekt inom de prioriterade områdena

I det följande presenteras översiktligt projekt inom de tolv områden regeringen angivit som prioriterade i sin skrivelse till riksdagen. Av tabell 20 framgår att samtliga beviljade medel har gått till projekt inom de av regeringen prioriterade områdena. Det ska i sammanhanget påpekas att de prioriterade områdena sammantaget har en bred inriktning.

Noterbart är att hela 30 bifallsbeslut har kategoriserats inom området *Öka delaktighet och tillgänglighet för äldre personer med funktionsnedsättning*. Det är ett resultat av den särskilda satsningen på äldre med funktionsnedsättning som lanserades under 2018.

Under 2018 var det endast sex bifallsbeslut inom den kategorin och under 2019 hade det vuxit till 22. Under 2020 ökade detta ytterligare. Den starka ökningen av projekt som fokuserar på att *Stärka rättigheterna för personer med funktionsnedsättning* har fortsatt under året och antalet projekt inom det området är nu uppe i 64. Så många har inte placerats i den kategorin sedan kategorin infördes 2008. Liksom tidigare år har en mycket stor andel av projekten fokus på att främja psykisk och fysisk hälsa.

TABELL 20
Projektfördelning inom de prioriterade områdena

Prioriterade områden	Antal bifallsbeslut	Summa, Tkr
Främja psykisk och fysisk hälsa	126	252 912
Demokrati och delaktighet	71	137 691
Stärka rättigheterna för personer med funktionsnedsättning	64	100 577
Nyanländas mottagande och etablering	44	54 914
Delaktighet i kulturlivet	37	61 012
Öka delaktighet och tillgänglighet för äldre personer med funktionsnedsättning	30	45 531
Stärka inflytandet för barn och unga	27	45 429
Motverka våld, trakasserier och mobbning	20	40 248
Föräldrastöd och främjande av ett starkt föräldraskap	14	23 994
Ökat tillträde till arbetsmarknaden	14	17 872
Stärka barns rättigheter	7	9 167
Öka jämställdhet och jämlikhet	5	9 985
Totalt	459	799 332

I det följande redovisas ett exempel på projekt per prioriterat område som pågick under 2020.

Främja fysisk och psykisk hälsa

Projektet BUSKUL, Schizofreniförbundet

Projektet ska utveckla en ny metod för att stödja barn och unga som lever i familjer där någon är drabbad av schizofreni eller annan svår psykisk sjukdom. Projektet ska arbeta uppsökande och stöttande i socialt utsatta områden. Man kommer att ta hjälp av nyckelpersoner och organisationer som känner familjer i de områden de kommer att verka för att hitta och motivera barnen. I projektet ska man utveckla ett program som består av motiverande samtal och gruppträffar för barnen. Projektet ska ta fram en webbaserad schizofreniskola där barn och unga själva kan söka information.

Projektet kommer till en början att rikta in sig på målgruppen barn mellan 7 och 12 år för att efter hand utveckla verksamheten till att även inkludera unga mellan 13 och 25 år.

Projektet kommer att vara verksamt i Stockholm och Helsingborg och kommer att ha ett nära samarbete med såväl offentliga aktörer som organisationer ur civilsamhället som möter målgruppen. Efter projektets slut ska Schizofreniförbundet fortsätta bedriva verksamheten. Metoderna ska också kunna fortsätta i de samverkande organisationernas ordinarie verksamhet.

Främja stärkt föräldraskap

Projektet Kan vi prata?, RFSU Stockholm

Projektet syftar till att förbättra den sexuella och psykiska hälsan hos barn och unga i åldern 9–18 år. Projektet ska utveckla material, metoder och sammanhang för förtroendefulla samtal om barns och ungas sexuella hälsa för föräldrar och andra omsorgspersoner. Tillsammans med ungdomar ska projektet skapa ett kreativt arbete kring sex och relationer. Projektet ska utveckla material i form av bok, podd och film som utgår ifrån ungas verklighet, perspektiv, behov och önskemål. Materialet ligger sedan till grund för utvecklandet av kunskapshöjande föräldraföreläsningar och strukturerade samtalsträffar. Projektet utvecklas även digitalt, genom en föräldrasajt, som kommer att erbjuda föräldrarådgivningschattar. RFSU Stockholm kommer att samordna utvecklandet av projektet i nära samarbete med befintliga föräldraskapsstödprogram i Stockholm. Efter avslutat projekt kommer materialet att finnas tillgängligt digitalt och fysiskt. RFSU kommer att fortsätta genomföra samtalsträffar och föreläsningar efter projektets slut genom samarbeten med studieförbund. En viktig del i det samarbetet blir sexualupplysande verksamhet på skolor. Boken som tas fram kommer att finnas till försäljning till allmänheten.

Stärka barns rättigheter

Projektet Jag är ett barn. Jag har rättigheter, My Human Rights

Syftet med projektet är att stärka barns och ungas kunskap om sina rättigheter samt förebygga kränkningar. Det övergripande målet är att barn och unga ska få tillräckliga kunskaper om barnkonventionen så att de har möjlighet att hävda sina rättigheter. I projektet utvecklas en digital, interaktiv kunskapsplattform där artiklarna i barnkonventionen förklaras på ett enkelt och jag-stärkande sätt. Den primära målgruppen är barn, med eller utan funktionsnedsättning i åldern 8–15 år. Sekundär målgrupp, som ska kunna använda samma verktyg, är vuxna som i sin yrkesroll och profession möter barn. Den digitala plattformen utvecklas i nära samarbete med målgrupperna under hela processen. Verktöget kommer att bli kostnadsfritt och tillgängligt via dator, surfplatta och mobiltelefon. Efter projekttiden ska föreningen driva den digitala plattformen och svara för dess utveckling.

Förebygga våld, mobbning och trakasserier

Projektet Safe Skills, Räddningstjänsten Skåne nordväst

Föreningen vill testa en förebyggande metod tillsammans med barn och unga, där syftet är att utveckla ett nytt sätt att förmedla och undersöka hur riskfyllda situationer och miljöer kan hanteras genom att målgruppen lär sig att identifiera risker, hantera grupstryck, arbeta tillsammans i team och agera när olyckan varit framme. Detta ska göras genom en mobil, interaktiv och upplevelsebaserad modell där deltagarna ska minnas vad de varit med om som en positiv, rolig och lärorik upplevelse. Själva utställningen tas fram i samverkan med elever på Konstfack. Verktögen som ska användas är till exempel övningar som brandmän gör: rökdykning, brandsläckning, hjärt- och lungräddning, kommunikation, friskvård och teambuilding. Målgruppen för projektet är barn och unga i Helsingborg. Det är ungdomar som ska leda andra ungdomar och barn med de vuxna i professionerna som stöd. Efter projektets slut ska verksamheten utökas till andra kommuner.

Stärka rättigheterna för personer med funktionsnedsättning

Projektet Tillgänglighetsanpassning av föreningslokal på fastigheten Balladen 4 i Örebro kommun, Riksförbundet för social och mental hälsa, Örebro

Projektets syfte är att utveckla föreningens verksamhet med nya aktiviteter och göra lokalen tillgänglig för medlemmar och övriga besökande med rörelsenedsättning. Inom ramen för projektet ska en trapphiss och RWC installeras. Efter anpassningarna kommer föreningen att starta nya aktiviteter, exempelvis yoga och bokcirkel. Verksamheten kommer att utformas för och med medlemmarna, med utgångspunkt från deras särskilda behov av trygghet, lugn och deltagande på egna villkor.

Främja etableringen på arbetsmarknaden

Projektet Företagare på riktigt, Ung Företagsamhet i Jönköpings län

Projektet syftar till att stärka elever på gymnasiesärskolan genom att ge dem möjlighet att driva UF-företag. Målet är att UF-företagande ska bli en naturlig del i gymnasiesärskolan i Jönköpings län. Projektet utgår från befintliga metoder och arbetsätt som används för gymnasieelever. Dessa ska utvecklas och anpassas utifrån målgruppens behov. Det handlar till exempel om stöd i klassrummet, samverkan med näringslivet och att inkludera målgruppen i alumninätverk och mässor. Målgruppen unga med intellektuell funktionsnedsättning har få alternativ till sysselsättning efter gymnasiesärskolan, både vad gäller utbildning och arbete. Projektets samverkan men det lokala näringslivet ska stärka kopplingen mellan målgruppen och arbetsmarknaden. Efter projektet ska det finnas metoder och arbetsätt som är anpassade för gymnasiesärskolan och konceptet ska ha blivit en naturlig del på gymnasiesärskolorna i länet. Föreningen kommer att fortsätta driva arbetet tillsammans med skolorna inom sin ordinarie verksamhet och sprida de nya arbetsätten genom Ung Företagsamhet Sverige.

Öka delaktighet och tillgänglighet för äldre personer med funktionsnedsättning

Projektet DigiSen – digital senior delaktighet, Pensionärernas riksorganisation

Projektet vänder sig till äldre personer, särskilt äldre med funktionsnedsättningar och sjukdomar som kan försvåra användandet av internet, smarta telefoner, surfplattor och datorer. Syftet med projektet är att stärka och rusta målgruppen så att de kan använda digitala lösningar och hjälpmedel. Under projekttiden kommer man att dra nytta av tidigare försöksverksamheters kunskaper och erfarenheter inom det digitala området och anpassa dessa till en ny målgrupp i syfte att ge äldre och pensionärer bättre förutsättningar att klara av samhällets digitala utmaningar. Projektets modell ska utvecklas under två år i PRO:s Kalmardistrikt för att sedan implementeras i hela landet under projektets tredje och sista år. PRO har sedan tidigare en uppbyggd organisation som arbetar med IT-frågor och den föreslagna verksamheten kommer efter projekttiden att bli en del av organisationens ordinarie verksamhet.

Delaktighet i kulturlivet

Projektet Nybyggnation av Barnens pilgrimsled på Lillhällom 1:27 och Kungsnäs 1:52, Selångers församling

Projektet syftar till att skapa ett miniformat av pilgrimsleden, S:t Olavsleden. Församlingen vill skapa intresse för traktens kulturhistoriska arv genom att låta barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättningar för en stund bli pilgrimer. Församlingen har genom sin verksamhet haft olika utvecklingsarbete med barnen i församlingen. Barnen har i hög grad varit med och ritat upp de olika hållplatserna. Barnen kommer att vara med i utvecklingen av verksamheten framöver. Projektet omfattar att

iordningställa minileden på ca 500 m samt etablera fem hållplatser för lek- och lärmiljöer inriktade till barn. Leden blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

Nyanländas mottagande och etablering

Projektet Den långa flykten och jag, ASOV Sverige

Projektet vill skapa ett forum för unga kvotflyktingar som bär på trauman från våldsamma situationer och sexuella övergrepp från krigs- och konfliktdrabbade områden. Syftet är att stärka målgruppen unga kvinnor och män genom att skapa trygga mötesplatser, organisering, samtal och kunskapsspridning kring jämställdhet, sexuella rättigheter och våldsförebyggande arbete. Målet är att nå totalt 300 unga med ett organiserat stöd som omfattar aktiviteter och metoder som samtalsgrupper, traumastöd och länkning till relevanta samhällsinsatser. Inom projektet kommer man även att erbjuda ledarskapsutbildning och genomföra aktiviteter utifrån ungdomarnas önskemål. Efter projektet ska ungdomarna ha organiserat sin verksamhet; en del har blivit ledare och verksamheten ska drivas vidare med stöd från ASOV Stockholm.

Stärka inflytandet för barn och unga

Projektet Giehtogiella, Tjállegoahte – Författarcentrum Sápmi

Föreningen driver projektet som utvecklar metoder och verktyg för användning av berättande och jojk i samiska barns och ungdomars språk- och identitetsutveckling. Samiska ungdomar utforskar i projektet hur samer och andra urfolk arbetat med att föra berättartraditioner vidare. Ungdomarna utbildas även i att intervjua, samla in och dokumentera traditionellt samiskt berättande och jojk samt får stöd i att arbeta pedagogiskt tillsammans med barn. De unga berättarna får sedan resa runt till skolor och bibliotek i hela Sápmi för att tillsammans med samiska barn arbeta med berättelser och jojk. En handledning tas fram som bland annat kommer att användas i lärarutbildningar. Handledningen kommer att vara tillgänglig, tillsammans med övrigt material som tas fram, på föreningens webbplats. Samverkansparterna tar omhand projektets resultat i sina ordinarie verksamheter. Tjállegoahte – Författarcentrum Sápmi införlivar berättande och jojk av, med och för samiska barn och ungdomar inom ramen för centrumets ordinarie verksamhet.

Öka jämställdhet och jämlikhet

Projektet Bollihop – inkluderande idrott för tjejer och deras mammor, KFUM Linköping

Projektet syftar till att flickor i ökad utsträckning ska delta i idrottsaktiviteter och engagera sig i föreningslivet. Projektet ska genomföras i tre socioekonomiskt utsatta stadsdelar i Linköping, där andelen föreningsaktiva och idrottsutövande tjejer är mycket låg och där föräldrarna ofta inte har erfarenhet av svenskt föreningsliv. Ett centralt inslag i projektet är att jobba med flickornas mammor för att främja deras engagemang för dottrarnas idrottande. Mammorna ska introduceras till föreningslivet, bli stärkta i sitt

föräldraskap relaterat till idrott och själva få prova på att idrotta utifrån förmåga. Aktiviteter i projektet är till exempel öppna träningar i närområdet för flickorna, familjegymna, sociala aktiviteter och tränings- och samtalsgrupper för mammor. Efter projektets slut kommer verksamheten att införlivas i föreningens ordinarie verksamhet och drivas vidare med ideella krafter samt med stöd från bland annat kommunen.

Öka delaktighet och stärka demokratin

Projektet Triathlon för alla, Svenska Triathlonförbundet

Projektet syftar till att skapa förutsättningar för att inkludera personer med funktionsnedsättning i ordinarie triathlonverksamhet. Målet är att utveckla och starta upp paratriathlon i Sverige genom att skapa en permanent struktur och organisation där förbund, klubbar och individer erhåller verktyg och stöd för att utöva och bedriva paratriathlon. Målgruppen är personer med funktionsnedsättning i åldern 14 år och uppåt. Projektet kommer att utvecklas tillsammans med målgruppen och forma en struktur och ett koncept att implementera inom förbund och föreningar. Det innebär bland annat stöd och utbildning av aktiva, ledare, arrangörer och föreningar, prova på-tillfällen, certifiering av personer som kan klassificera inom paratriathlon samt klassificering av paratriathleter. Inom projektet marknadsförs och sprids konceptet vid olika arrangemang för att nå ut till fler aktiva och för att synliggöras inom parasporten. Efter projektet är avslutat kommer paratriathlon att vara en del inom Triathlonförbundets ordinarie verksamhet.

Andel organisationer som inte sökt eller beviljats medel tidigare

En analys av de ansökningar som inkom under 2020 visar att 53 procent av de organisationer som sökte medel ur Allmänna arvsfonden inte hade sökt medel ur fonden tidigare, enligt genomgång av ansökningar inkomna från och med 2004.

TABELL 21

Andel av projektansökningar som inlämnats från organisationer som inte ansökt om stöd ur Allmänna arvsfonden tidigare (%.)

	2020	2019	2018	2017	2016
Andel organisationer som inte ansökt om stöd ur Allmänna arvsfonden tidigare (%)	53	48	54	50	54

Liksom de senaste åren har majoriteten av organisationer som fick stöd för nya beviljade projekt under 2020 inte fått stöd ur Allmänna arvsfonden tidigare, enligt genomgång av bifallsbesluten från och med 2004 (se tabell 22). Av de föreningar som fick lokal- och anläggningsstöd ur Allmänna arvsfonden under 2020 är det en mycket liten andel som fått bidrag ur fonden tidigare. Av de organisationer som fick projektstöd under 2020 var det 50 procent som inte erhållit stöd ur fonden tidigare.

TABELL 22

Andel av nya beviljade projekt som går till organisationer som inte fått stöd ur Allmänna arvsfonden tidigare (%.)

	2020	2019	2018	2017	2016
Andel organisationer som inte fått stöd ur Allmänna arvsfonden tidigare (%)	64	63	65	63	64

Arvsfondens stöd fördelat per organisationskategori

Ansökningarna till Arvsfondsdelegationen kommer från ett brett spektrum av organisationer och föreningar runt om i landet. Allt från stora etablerade och välkända intresseorganisationer till små lokala idrottsföreningar. De föreningskategorier som redovisas är framtagna av kanslifunktionen och är desamma som använts de senaste sexton åren. Även om många organisationer kan passa in i fler än en kategori ger indelningen en bild av vilka typer av organisationer som tar mest del av medel ur Allmänna arvsfonden.

Tabell 23 visar vilken typ av organisationer som står som ansvariga projektägare för de projekt som fick finansiering ur Allmänna arvsfonden under 2020. I nästan alla projekt finns det dock ett antal andra organisationer som medverkar som samarbetspartner. Tre av fyra projekt är konkreta samarbeten mellan ideella organisationer och offentliga aktörer såsom skolor, fritidsförvaltningar, sjukhus, socialtjänsten med mera. Vissa organisationer

har under året fått stöd till fler än ett projekt. I bilaga 2 till verksamhetsberättelsen redovisas samtliga organisationer som fick stöd ur Allmänna arvsfonden under 2020.

Idrottsföreningar är, likt föregående år, den kategori organisationer som erhållit flest bifall. En stor andel av projekten som bedrivs av idrottsföreningar är lokalstöd, det vill säga finansiering av byggnation av lokaler och anläggningar. Idrottsföreningarna som fått stöd avser främst att utöka sina verksamheter med flera aktiviteter och att nå nya målgrupper, bland annat personer med funktionsnedsättning, unga som inte är föreningsaktiva och nyanlända barn och ungdomar. Flera organisationer uppger också mer övergripande mål med sin idrottsverksamhet, som exempelvis att öka kunskap om jämställdhet, att minska fördomar och utanförskap och att öka tryggheten på orten. Ett sätt att nå fler barn och unga är ledarskapsutbildningar, att anordna prova på-dagar, att bedriva spontanidrott och att låna ut utrustning. Ett annat är att också locka med andra aktiviteter än idrott, till exempel konsthantverk, dans och läxhjälp. För att nå målet med sin verksamhet samarbetar många av organisationerna med andra föreningar och offentlig verksamhet, såsom skolor, omsorgerna och boenden för asylsökande. Sekundära målgrupper i flera projekt är föräldrar och personal som deltar för att få kännedom och kunskap om de aktiviteter som erbjuds.

Som tidigare år är funktionshindersonsorganisationerna den kategori av organisation som får näst flest projekt finansierade av Allmänna arvsfonden. Utmärkande för dessa projekt är att de, som övergripande syfte, har att göra människor delaktiga i samhället. Ett område som utmärker sig är språk och kommunikation där digitala verktyg är redskap för att ge röst och inflytande. Ett annat är information om olika sjukdomar och funktionsnedsättningar och hur drabbade kan få hjälp och stöd. Tre projekt vänder sig till personer med annan etnisk bakgrund för att ge stöd och information om exempelvis att främja språkinläring för nyanlända med funktionsnedsättning, ryggmärgsskada och hörselnedsättning.

Den tredje största kategorin är kulturföreningar som i sina projekt ofta vänder sig till personer med funktionsnedsättning. Med kulturen som redskap ges människor möjlighet att få en röst i samhället och gestalta sina erfarenheter och drömmar, bana väg ut i arbetslivet, få struktur i sin vardag och bryta med utanförskap.

Cirka tre fjärdedelar av de projekt som genomförs av studieförbunden har personer med funktionsnedsättning som målgrupp. Projekten ska tillsammans med målgruppen undersöka och prova olika arbetssätt för inkludering- och empowermentprocesser. Majoriteten av dessa projekt använder kulturen som redskap. Åtta projekt vänder sig till äldre med funktionsnedsättning; två av dessa handlar om digitalt lärande och övriga har

som syfte att bryta ofrivillig ensamhet samt ge avkoppling och stimulans genom berättande och högläsning. Tre projekt har som syfte att skapa trygga mötesplatser för nyanlända ungdomar där de får kunskap och information om det svenska samhället och möjlighet att möta andra unga. Förutom att driva egna projekt är studieförbunden ofta samarbetspartners i arvsfondsprojekt.

Offentliga huvudmän kan söka medel ur fonden om projekten utförs i samverkan med en eller flera ideella föreningar. Projekten kan exempelvis handla om kulturell verksamhet, stöd till barn i utsatta situationer och tillgång till utbildning för personer med funktionsnedsättning. I samtliga fall där projekten drivs av offentliga huvudmän genomförs projekten i nära samarbete med ideella organisationer, såsom kulturföreningar och funktionshindersorganisationer. Flera av projekten som drivs av offentliga huvudmän handlar om att utveckla nya arbetssätt och pröva nya metoder.

Sex projekt som drivs av organisationer bildade på etnisk grund har beviljats medel under året. Organisationerna har beviljats medel för verksamheter som till exempel rör fritidsaktiviteter, språkinläring och information om det svenska samhället. Fem projekt genomförs av somaliska föreningar och ett projekt av en samisk kulturförening. Det sistnämnda projektet redovisas inom kategorin kulturorganisationer i tabell 23.

Inom kategorin övrigt återfinns ett brett spektrum av organisationer som ägnar sig åt vitt skilda verksamheter. Exempel på organisationer inom denna kategori är Barnens rätt i samhället (Bris), Bräcke Folkets Hus, Ingenjörssamfundet och IOGT-NTO Sollentuna.

TABELL 23
Bifallsbeslut fördelat på olika kategorier av organisationer

Organisationskategori	Antal bifallsbeslut	Summa, Tkr
Idrottsföreningar	111	245 432
Funktionshindersorganisationer	60	93 441
Kulturföreningar	46	68 478
Studieförbund	42	63 614
Ungdomsorganisationer	32	49 660
Stiftelser	26	48 770
Offentliga huvudmän	18	27 527
Organisationer bildade på etnisk grund	6	7 665
Sociala organisationer	5	7 829
Universitet och högskolor	2	3 231
Trossamfund	1	3 388
Övriga	110	180 297
Totalt	459	799 332

Fördelning av lokalstöd

Allmänna arvsfondens fördelning av stöd till föreningars byggnation av lokaler och anläggningar, det så kallade lokalstödet, nådde sin högsta nivå någonsin under 2020, mätt i kronor (se tabell 24). Antalet lokalstödsprojekt var samtidigt det högsta i modern tid. Volymen beviljade medel ökade med 28 procent och antalet lokalstödsprojekt steg med nästan 17 procent jämfört med året innan.

TABELL 24
Fördelning av lokalstöd

	2020	2019	2018	2017	2016
Antal lokalstödsprojekt	83	69	58	53	69
Beviljade lokalstödsprojekt (mnkr)	220	159	125	113	148

Av de 83 beviljade lokalstödsprojekten utgjorde cirka 94 procent lokaler och anläggningar för idrott och motion, där verksamheten ska utföras i organiserad och/eller spontan form. Bakom majoriteten av projekten står traditionella idrottsföreningar, men i vissa fall förekommer även samhälls- och intresseföreningar. Förutom byggnation av lokaler för olika idrottsverksamheter återfanns under 2020 även lokalstödsprojekt med fokus på cirkus, hundaktiviteter, scouting och dans, samt en funktionshindersorganisation som gjorde tillgänglighetsanpassningar i sin föreningslokal.

Intresset för att starta barn- och ungdomsverksamhet inom padel håller i sig. För tredje året i rad dominerar padelprojekten bland lokalstöden, sett till både antal och fördelade medel. Under 2020 beviljades 17 padelprojekt nästan 48 miljoner kronor i stöd. Trenden bland padelansökningarna är att allt fler föreningar vill bygga inomhushallar i stället för padelbanor utomhus, för att kunna bedriva barn- och ungdomsverksamhet året runt. På andra plats hamnar konstgräsplaner för fotboll (10 projekt och drygt 42 miljoner kronor), och anläggningar för spontanidrott. De sistnämnda kännetecknas av att de i regel är utomhus, obokningsbara och avgiftsfria, exempelvis cykelparker, utegym, hinderbanor, footgolfbanor och mindre inhägnade konstgräsytor för olika bollsporter. På tredje plats återfinns olika typer av ridanläggningar (5 projekt), exempelvis körhallar för trav, tillgänglighetsanpassningar av ridhus, ridleder, lägergård för ridaktiviteter samt banor för fältritt. Bland de mer ovanliga idrottsprojekten kan nämnas Kågelklubben Bataljon som fick stöd för att bygga kågelbanor i Västerås samt Borgholm Bowls, som byggde en hall för bowls på Öland.

Västra Götaland var det län som hade flest beviljade lokalstöd följt av Skåne och Jönköping. Östergötland, Gotland och Blekinge tillhörde de län som inte hade några beviljade projekt (se tabell 25).

TABELL 25

Regional fördelning av beviljade medel till byggnation av lokaler och anläggningar (s.k. lokalstöd)

Län	Antal beviljade ansökningar	Summa, mnkr
Västra Götaland	14	39
Skåne	11	34
Jönköping	5	9
Jämtland	5	11
Västerbotten	5	14
Örebro	5	10
Värmland	5	14
Kronoberg	4	15
Kalmar	4	9
Norrbottn	4	11
Västmanland	4	10
Stockholm	3	7
Gävleborg	3	5
Uppsala	3	10
Södermanland	3	9
Västernorrland	2	5
Dalarna	2	6
Halland	1	2
Östergötland	0	0
Gotland	0	0
Blekinge	0	0
Totalt	83	220

Fördelning av stöd genom särskilda satsningar

En särskild satsning innebär normalt sett att Arvsfonden under en treårsperiod fokuserar särskilt på ett angeläget område eller en specifik målgrupp. Detta görs genom särskilda kommunikationsinsatser för att få in fler ansökningar som överensstämmer med satsningens inriktning och syfte. Projekten inom de särskilda satsningarna utvärderas gemensamt av en extern utvärderare. I övrigt gäller samma bifallskriterier som för övriga projekt. I detta avsnitt redovisas kortfattat de satsningar som pågick under 2020, satsningen på äldre personer med funktionsnedsättning (*Ålder är inget hinder*) samt satsningen på barns och ungas psykiska hälsa (*Psykbryt*).

Ålder är inget hinder

Under våren 2018 påbörjade Allmänna arvsfonden en treårig särskild satsning som kallas *Ålder är inget hinder*. Insatsen vänder sig till äldre personer med medfödd eller förvärvad funktionsnedsättning och deras anhöriga och syftar till att öka tillgängligheten och delaktigheten för målgruppen i samhället. Verksamhetsåret 2020 inleddes med att Arvsfonden bjöd in till en workshop på Gotland i Studieförbundet Vuxenskolans lokaler. Region Gotland hjälpte till att sprida information till samtliga föreningar i regionens föreningsregister. Ett trettiotal deltagare från civilsamhället medverkade. I början av mars genomfördes en workshop i Helsingborg tillsammans med ABF:s medlemsorganisationer innan coronapandemin bröt ut och förhindrade fortsatta fysiska sammankomster. När pandemin fick en större spridning i landet och medförde restriktioner från Folkhälsomyndigheten, blev många organisationer som redan hade pågående projekt tvungna att tänka om. En del projekt valde att göra omprioriteringar mellan projektåren för att kunna uppnå målen, andra löste den uppkomna situationen genom att bli mer digitala och till exempel genomföra Skype-möten med målgruppen. I något fall valde föreningen att spela in CD-skivor med till exempel träningsprogram. Under sommarhalvåret kunde en del av de planerade aktiviteterna genomföras utomhus, men i mindre grupper.

För att nå ut med information om Allmänna arvsfonden och satsningen till så många som möjligt har det genomförts digitala informationsinsatser om fondens pågående satsning till landets äldre- och seniorboenden, pensionärsföreningar, funktionshinderorganisationer, hemtjänst, Riksidrottsförbundet samt SISU Idrottsutbildarna. Information om satsningen har även gått ut genom annonser i tidningarna Funktionshinderpolitik, PRO pensionären och i SPF-Seniorernas tidning Senioren.

Fonden har under de snart tre år som satsningen pågått mottagit projektansökningar från bland annat ideella föreningar, studieförbund och offentliga huvudmän. Det kan även konstateras att en del nya organisationer har upptäckt fonden. En betydande andel av de projektansökningar som har kommit in har fokus på att öka den digitala delaktigheten hos målgruppen, medan andra projekt handlar om att kunna erbjuda mötesplatser för målgruppen i syfte att förebygga isolering och psykisk ohälsa.

Länsförbundet FUB Västmanlands projekt *Gott liv som äldre – aktiviteter och boende för personer med intellektuell funktionsnedsättning* är ett exempel på projekt som beviljats stöd under året och som under projekttiden ska ta reda på hur personer med en intellektuell funktionsnedsättning tänker kring åldrande och livet som äldre, men även uppmärksamma de utmaningar som är förknippade med funktionsnedsättningen i sig själv, åldrande, boende och aktiviteter. Föreningen har tagit kontakt med några kommuner i landet som

erbjuder bra aktiviteter och/eller bra boenden för målgruppen. För att få en så rättvisande och genomlyst bild av respektive boende och aktivitet som möjligt ska projektgruppen intervjua personer med en intellektuell funktionsnedsättning, deras anhöriga/närstående samt personal och beslutsfattare. Intervjuerna ska sedan sammanställas och presenteras i två idéskrifter med exempel på bra, fungerande boenden och meningsfulla aktiviteter för målgruppen. Båda skrifterna kommer att kunna laddas ner gratis från Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) webbsida. Ett studiecirkelmaterial som tar upp frågor om åldrande och pensionering för målgruppen ska också utvecklas under projekttiden. Efter projekttiden ska personer med intellektuell funktionsnedsättning kunna anlitas av kommuner och organisationer för konsultation.

Föreningen Yoga You har beviljats stöd till projektet *I balans med yoga* som syftar till att öka välbefinnandet och främja hälsan hos personer med demens. Målet är att ta fram yoga- och balansövningar för målgruppen och utveckla en utbildning och handledning för personer som ska leda och utföra övningarna med målgruppen. Under projektet ska övningar testas och utvecklas tillsammans med målgruppen på boenden, träffpunkter och dagverksamheter. Efter projektet ska det finnas material och filmer med de anpassade övningarna för alla att ta del av. Det ska även finnas en utbildning för dem som vill fördjupa sig i metoden. Yoga- och balansövningarna kommer att leva vidare som en etablerad metod på de boenden och dagverksamheter som är med i projektet och i form av studiecirkel för dem som bor hemma.

Under 2020 beviljades 27 projekt totalt 43 miljoner kronor stöd inom satsningen. Vid 2020 års utgång hade totalt 39 projekt beviljats närmare 87 miljoner kronor i bidrag inom satsningen.

Psykbryt

Psykbryt är en satsning som pågår under åren 2020 till 2022, i syfte att bevilja fler projekt med fokus på psykisk hälsa hos barn och unga. Satsningen ska även sprida kunskap om metoder, modeller och lärdomar från tidigare och pågående arvsfondsprojekt som arbetar med att stärka den psykiska hälsan hos målgruppen.

Under 2020 har fokus legat på att informera om möjligheten till att söka stöd. På grund av coronapandemin har aktiviteterna enbart varit digitala och skett i mindre omfattning än vad som var planerat. Information har gått ut genom interna kanaler, annonser samt genom egna och andras digitala arrangemang. Exempel på interna kanaler är sociala medier, nyhetsbrev och hemsidan. Annonsering har bland annat skett i redaktionellt samarbete i en annonsbilaga till Svenska Dagbladet. Information på digitala mötesplatser har arrangerats inom civilsamhället, SKR och i egna arrangemang som Sverigeresan.

Målen för satsningen är att:

1. antalet projekt som rör barns och ungas psykiska hälsa ska öka,
2. uppmärksamma eftersatta områden som kan stärka den psykiska hälsan så att fler projekt rör just dessa specifika områden,
3. öka kännedomen om arvsfondsprojekt som rör barns och ungas psykiska hälsa så att fler inspireras av dessa och att
4. fler tar del av och använder sig av projektresultat inom området.

Exempel på projekt som fått beslut inom ämnet under 2020 är Insamlingsstiftelsen Den andra sidan med projektet *Här ligger jag...* Projektet ska tillsammans med ungdomar utveckla och lansera ett nytt digitalt hjälpmedel för att förebygga psykisk ohälsa bland unga. Detta ska ske genom en interaktionsapp med artificiell intelligens och moderering, där unga i korta inlägg kan ventilera vad de känner och tänker kring svåra ämnen som till exempel ångest, existentiella frågor, tvångstankar, stress eller hopplöshet. Den som använder appen ska hänvisas vidare till rätt hjälporganisation, oavsett fråga, om så behövs. Målgruppen är unga mellan 13 och 20 år som lider av psykosomatiska besvär eller som precis börjat få psykiska besvär. Projektet ska hjälpa till att förmedla hjälp innan besvären skapar långsiktiga problem eller skada.

Ett annat exempel är Studieförbundet Vuxenskolan Västra Götaland som under året beviljades projektet *#vägra skuld*. Det vänder sig till unga anhöriga, det vill säga en ung person som regelbundet vårdar, stödjer eller hjälper en närstående, till exempel en familjemedlem, släkting eller vän. Syftet med projektet är att stärka och synliggöra målgruppen genom att utveckla stödjande metoder som dels ska användas i projektet, dels spridas till andra aktörer som kan stötta målgruppen. Man kommer att verka för att personer och organisationer som i dag arbetar med anhörigstöd blir bättre på att tillgängliggöra sin verksamhet för yngre. Projektet kommer att använda sig av en specialskriften musikteaterföreställning som gestaltar hur det kan vara att växa upp med ett syskon som har en svår psykisk sjukdom. Den här föreställningen kommer man att spela i skolor och sedan genomföra workshoppar med eleverna samt erbjuda intresserade elever vidare stöd. Genom detta vill man skapa förståelse för unga personer som befinner sig i anhörigrollen att de inte är ensamma, att de har rätt att söka hjälp och att de inte har någon skuld i sin närståendes sjukdom. Man kommer att skapa ett stöd- och inspirationsmaterial med berättelser från unga deltagare som ska kunna användas av bland annat anhörigkonsulenter, anhörigföreningar och studieförbund.

Kort om coronapandemins påverkan på arvsfondsprojekten

I dialogen med projekten framkommer att de påverkas på olika sätt av corona. En tydlig konsekvens är att projekten förlängs inom befintlig budget på grund av att omställningen till digitala alternativ tar tid och i vissa fall inte är möjlig alls, utan får skjutas på framtiden. I många projekt ändras ordningen om i planerade aktiviteter på grund av pandemin och en del projekt väljer att skjuta projektstarten framåt. Delaktigheten av fondens målgrupper har förändrats och i vissa fall når projekten ut till fler med digitala möten, men i många fall blir delaktigheten något lägre, exempelvis när det gäller målgrupperna äldre och barn. De projekt som redan innan pandemin hade en verksamhet med digitalisering, till exempel digitala läromedel, har fått ökat intresse och en skjuts framåt. Projektens förmåga och kreativitet för att ställa om efter de nya förutsättningarna är överlag mycket god. Ett tydligt bevis på att pandemin påverkat pågående arvsfondsprojekt är det stigande antalet tilläggsbeslut. Antalet tilläggsbeslut var under året 50, vilket är en ökning med drygt 50 procent jämfört med 2019.

I slutredovisningarna beskriver många föreningar som fått lokalstöd hur de drabbats negativt av coronapandemin. Föreningar följer allmänna råd och rekommendationer från Folkhälsomyndigheten, Riksidrottsförbundet och kommuner som bland annat inneburit restriktioner både för verksamhet (gruppaktiviteter) och anläggningar. Många föreningar har tvingats ställa in, ta paus eller ställa om sin verksamhet i väntan på nya rekommendationer. Att aktiviteter ställs in har gjort att föreningar inte har kommit igång med verksamhet alls eller i mindre utsträckning än tänkt, vissa har tappat medlemmar eller inte kunnat rekrytera nya medlemmar. De föreningar som har inomhushallar har drabbats av minskade intäkter som var tänkta att täcka driften av lokaler, anläggningar och verksamheter.

De föreningar som klarat coronapandemin bäst är av naturliga skäl de som bedriver aktiviteter på anläggningar utomhus. Allt fler förlägger träning och aktiviteter utomhus, vilket gör att intresset ökar än mer för redan populära anläggningar, såsom cykelparker, aktivitetsparker, utegym, padelbanor, konstgräsplaner, motionsslingor och rullskidbanor.

6. KVALITET, KONTROLL OCH STÖD

Nedan beskrivs det löpande arbetet och de särskilda insatser som genomförts under 2020 för att säkra hög kvalitet i handläggningen, bidra till god kontroll av arvsfondsmedlens användning samt ge målgruppsanpassat stöd till sökande och stödmottagande organisationer.

Generella villkor för stöd ur Allmänna arvsfonden

I de generella villkor som Arvsfondsdelegationen beslutat om beskrivs bland annat vad pengar ur Allmänna arvsfonden inte får användas till. Den sökande organisationen bekräftar i sin ansökan att de läst och godkänt de generella villkoren. Om den stödmottagande organisationen bryter mot villkoren kan den bli återbetalningsskyldig.

Demokratiska värderingar

Den sökande organisationen bekräftar i sin ansökan att den egna organisationens verksamhet samt det planerade projektets verksamhet inte strider mot Allmänna arvsfondens demokratiska värderingar. Dessa värderingar är lika rättigheter och möjligheter, delaktighet och inflytande samt inkludering.

Kontroll inför beslut om stöd

Innan Arvsfondsdelegationen fattar beslut om stöd genomför kanslifunktionen flera kontroller av den stödsökande organisationen och den planerade verksamheten. Kansliet säkerställer att den/de som har skrivit på en projektansökan också är behörig/a att företräda den sökande organisationen och går genom den sökande organisationens stadgar, årsredovisning och verksamhetsberättelse. Det görs även en kontroll av skatteregistrering och om organisationen har några obetalda skulder eller betalningsanmärkningar.

Dessutom görs en översiktlig granskning av den sökande organisationens hemsida och en kontroll av vad som anges om och av organisationen på internet. Avstämning görs med projektets samarbetspartners. Har organisationen inte tidigare sökt medel från Allmänna arvsfonden görs även referenstagning, genom kontakt med kommunen eller annan etablerad samhällsaktör.

Innan ett beslut om bifall fattas har ansvarig handläggare alltid en dialog med den sökande organisationen och de centrala samarbetsorganisationerna. Viktiga delar i dialogen är målgruppens delaktighet i projektet, förutsättningarna för att genomföra projektet, planen för verksamhetens fortlevnad efter projektets slut samt projektets finansiering. Controllerfunktionen går igenom samtliga nya projekts budgetar i syfte att få en samstämmig bedömning av projektens kostnader och mer kostnadseffektiva projekt.

Under 2020 har bland annat riktlinjer för bedömning av olika typer av projektkostnader vidareutvecklats.

Kontroll efter beslut om stöd

När en organisation har fått pengar ur Allmänna arvsfonden görs flera olika kontroller av projektet och den stödmottagande organisationen.

Obligatorisk introduktionsdag

Alla projekt som får bifall bjuds in till en obligatorisk introduktionsdag under projektets första år. Syftet är att kanslifunktionen ska få närmare kontakt med representanter för projektet samt att projekten ska få tillfälle att ställa frågor. Tidigare år har introduktionsdagarna genomförts fysiskt, medan under 2020 har de varit digitala. Detta har medfört att det varit något svårare för projekten att få utbyte med varandra samt för handläggaren att få närmare kontakt med sina projekt. Omställningen från en fysisk introduktionsdag till en digital sådan har även inneburit tekniska utmaningar som i vissa fall påverkat projektens möjlighet att ta del av informationen negativt. Samtidigt har digitaliseringen medfört flertalet positiva effekter; dels har fler representanter från varje organisation, såsom medlemmar i styrelsen eller ekonomiskt ansvariga, kunnat delta, dels har till exempel informationspasset kring kontroll av medlens användning kunnat förlängas. Ett arbete med att tillgängliggöra den digitala introduktionsdagen görs under 2021.

Introduktionsdagarna har under 2020 varit uppdelade på två tillfällen för varje projekt, dels ett informationspass där projekten får information om bland annat Allmänna arvsfondens generella villkor, uppföljningsverksamheten, dels om hur man kan vara en god ambassadör för Arvsfonden. Controllerfunktionen går igenom de viktigaste ekonomiska aspekterna av att genomföra ett projekt och berättar om hur de arbetar med kontrollbesök. Den information som ges på introduktionsdagen finns även på Allmänna arvsfondens webbplats. Dessa informationspass har genomförts tre gånger under 2020. Handläggarna har även ett digitalt möte separat med de projekt som de har ansvar för.

Till följd av omställningen från en fysisk till en digital introduktionsdag har antalet deltagande projekt inte kunnat följas upp på ett tillförlitligt sätt. Samtliga projekt som beviljats stöd under året har dock bjudits in att delta. En rutin för att säkerställa att samtliga nya projekt deltar på en digital introduktionsdag under 2021 kommer att tas fram.

Transparens om projekten

Alla pågående projekt som fått projekt- eller lokalstöd finns presenterade på Allmänna arvsfondens webb. Syftet är att informera om vilka projekt som fått medel ur Arvsfonden och vad projekten ska göra.

Löpande stöd till projekten

Handläggarna har kontakt med projekten under hela projekttiden, både för att stämna av och för att hjälpa projekten med de frågor de har. Det kan till exempel handla om behov av att göra förändringar i projektens budget eller i deras planerade aktiviteter.

Projekten får även en projekthandbok som har tagits fram i samarbete med projekten och som innehåller en mängd tips och råd kring hur man driver ett arvsfondsprojekt. Handboken skickas ut till projekten i samband med introduktionsdagen och finns även att ladda ner från webben.

Handläggarna genomför årligen projektbesök på plats. Under 2020 besökte handläggarna 96 projekt runt om i landet. Av dessa besöktes 28 på plats och 68 digitalt.

Årlig redovisning

Arvsfondsdelegationen fattar fleråriga beslut för projektstöd. Det betyder att ett projekt får en budgetram för hela projektperioden, normalt upp till tre år. Efter varje genomfört projektår skickar stödmottagaren in en årsrapport och en ekonomisk redovisning samt en plan för nästkommande projektår. Den ekonomiska redovisningen ska granskas av en kvalificerad revisor som avlämnar en rapport över faktiska iakttagelser. Då görs även liknande kontroller som inför det första beslutet. Controllerfunktionen hjälper handläggarna att granska och följa upp de ekonomiska redovisningarna. Årsrapporten godkänns av enhetschef innan projektet kan rekvirera medel för nästkommande projektår. Efter det sista projektåret görs en särskild slutrapport. Lokalstödsprojekt redovisas när byggnationen är klar, senast två år efter beslut.

Projektens slutredovisningar godkänns av enhetschef. Utvärderingsansvarig deltar vid föredragningen av slutredovisningarna för att kunna samla lärdomar och följa upp projektens överlevnad.

Projekten granskas av en revisor

Samtliga projekt granskas av en kvalificerad revisor som är auktoriserad eller godkänd av Revisorsinspektionen. I revisorns rapport framgår bland annat om projektens rapporterade kostnader överensstämmer med budgetposterna i Arvsfondsdelegationens beslut. Revisorerna ska även göra iakttagelser ifall det inte finns en fastställd attestordning, om

de utbetalda medlen inte hållits avskilda eller om det finns kostnader som inte är stödberättigade enligt Allmänna arvsfondens villkor.

Kontrollbesök och skrivbordskontroller

Arvsfondsdelegationens mål är att 10 procent av de projekt- och lokalstöd som beviljas under föregående år ska kontrolleras av controllerfunktionen. Syftet med kontrollerna är att svara på ekonomiska frågor och att granska att arvsfondsmedel har använts på ett riktigt och effektivt sätt. Urvalet av vilka projekt som besöks sker delvis slumpmässigt, delvis utifrån en risk- och väsentlighetsbedömning. Under 2020 har kontrollerna främst genomförts på distans.

Under 2020 har controllerfunktionen utfört totalt 43 kontroller, varav sju var kontrollbesök på plats, 26 var skrivbordskontroller och tio skett via Skype. Detta motsvarar 10 procent av fattade bifallsbeslut under 2019.

Controllerfunktionen har granskat 17 projekt i kategorin *Slump* under året. Ett avsåg lokalstöd och resterande projektstöd. I två (12 procent) av projekten gjordes iakttagelser som åtgärdades av stödmottagaren. I kategorin *Risk och väsentlighet* granskades 26 projekt under året. Samtliga avsåg projektstöd. I 14 (50 procent) av projekten gjordes iakttagelser som åtgärdades av stödmottagaren. En av kontrollerna under 2020 ledde till att projektet avbröts; främsta orsaken var att projektmedelsanvändningen inte kunde godkännas i sin helhet. En av kontrollerna ledde till att ärendet överlämnades till Kammarkollegiet som i januari 2021 beslutade att en del av projektmedlen ska återbetalas.

Proaktiva och stödjande insatser har gjorts vid i stort sett samtliga kontroller.

Proaktiviteten har bestått i att felaktigheter som upptäckts har åtgärdats innan redovisningen granskats av revisor och inlämnats till Allmänna arvsfonden. De stödjande insatserna har bestått i exempelvis rådgivning i bokföring, upplägg av projektredovisning, stöd inför redovisning eller omdisponering av budget.

Långtidsuppföljning av lokalstöd

Samtliga organisationer som har fått lokalstöd från Arvsfonden förbinder sig att bedriva den nya verksamheten i minst tio år från beslutet. Denna uppföljning görs vid två tillfällen: efter fyra respektive tio år.

2020 års uppföljning av de lokalstödsprojekt som fick beslut om stöd för tio år sedan omfattade 21 organisationer. 20 av dessa bedriver den verksamhet de fick beviljade medel för. Ett av de beviljade projekten är under utredning för att utröna huruvida de haft den verksamhet de förband sig att ha när de beviljades medel.

Fyraårsuppföljningen, som omfattade 67 projekt, visade att i 63 fall bedrivs den nya verksamhet som organisationen beviljades medel för. Två projekt har överlämnats till Kammarkollegiet för eventuellt återkrav. I båda fallen beslutade Kammarkollegiet att delar av stödet skulle betalas tillbaka. En av de organisationer som beviljades stöd för fyra år sedan rekvirerade aldrig några medel och en annan betalade tillbaka det rekvirerade stödet i sin helhet. Resterande bedriver relevant verksamhet. Några av dessa har dock, efter påpekande, förbundit sig att arbeta mer aktivt för att inkludera fler personer med funktionsnedsättning i verksamheten.

Överlämnande av ärenden till Kammarkollegiet

Enligt lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden ska Arvsfondsdelegationen överlämna ärenden till Kammarkollegiet, om det finns skäl att överväga ett åliggande för mottagaren att betala tillbaka stöd ur fonden. Under 2020 gjordes ett sådant överlämnande till Kammarkollegiet, som i januari 2021 beslutade att en del av de beviljade projektmedlen ska återbetalas.

Juristfunktionen

Juristfunktionen vid Allmänna arvsfonden är en stöd- och kontrollfunktion. Dels ges handläggare stöd i deras arbete med projekten, dels utvecklas rutiner för att säkra upp verksamheten. Funktionen svarar löpande på frågor som uppstår i handläggningen och är ett bollplank vid behov hos andra funktioner. Juristen arbetar också med de rutiner som gäller kring hantering av personuppgifter och samverkar med övriga delar inom Kammarkollegiet kring detta.

Under hösten har ett utökat arbete med att titta på organisationernas demokratiska strukturer initierats. Detta dels då den kommande arvsfundsflagstiftningen såväl som demokrativillkorsutredningen lyfter dessa aspekter, dels då frågan aktualiserats i media och vid handläggning. Allmänna arvsfonden anser det vara av stor vikt att de projekt som får bidrag lever upp till de demokratikrav som finns i dag, men ser också att det finns mer att förhålla sig till utifrån de offentliga utredningarna ovan och rättspraxis från främst Myndigheten för ungdom- och civilsamhällsfrågor (MUCF). Initiativ har tagits för att öka samverkan med andra statliga bidragsgivande aktörer för att på sikt skapa en likformig praxis där det är möjligt.

Övrigt

Under året har implementeringen av nya utbetalningsrutiner påbörjats i syfte att förenkla och effektivisera utbetalningsprocesserna. Arvsfondsdelegationens verksamhet har i och med förändringen blivit mindre sårbart för personalförändringar, vilket minskar risken för störningar i utbetalningen av beviljade medel.

Under året genomfördes även en översyn av kontrollsystemet avseende pågående projekt där både kontrollbesöken och användandet av revisorer analyserades för få en så bra kontroll som möjligt. Resultatet av översynen kommer att implementeras under 2021.

Flera utvecklingsarbeten av interna rutiner och praxis har skett under året, dels för att stärka kontrollen, dels för att förenkla för de organisationer som söker medel eller har pågående projekt. Ett sådant utvecklingsarbete var utvecklingen av rutinerna kring omdisponering som både förenklar för pågående projekt, stärker kontrollen och underlättar den interna uppföljningen.

7. KOMMUNIKATION

Viktiga aktiviteter 2020

Under 2020 har nya arvsfonden.se utvecklats och lanserats med det primära syftet att underlätta för tre prioriterade användargrupper: organisationer som vill ansöka om pengar ur Allmänna arvsfonden, projektledare som driver arvsfondsprojekt och de som vill veta hur Arvsfonden fungerar och vilken nytta den bidrar till i samhället.

Kommunikationssatsningar har även genomförts för att öka antalet ansökningar på områdena psykisk hälsa bland barn och unga, Agenda 2030 samt äldre med funktionsnedsättning.

Nya arvsfonden.se

Något som tagit tid och resurser i anspråk 2020 är arbetet med nya arvsfonden.se som lanserades i juni 2020. Syftet med den nya webbplatsen är att öka stödet till våra kunder och intressenter där prioriterade användargrupper är ansökaren, till projektledare för arvsfondsprojekt samt till media, allmänhet och andra intressenter som vill veta mer om hur Allmänna arvsfonden fungerar och vilka resultat den bidrar till i samhället.

Målet var även att den nya webben ska hålla en hög grad av tillgänglighet för att underlätta för de webbplatsbesökare som har behov av hjälpmedel som läsverktyg och liknande. Utöver att webbplatsen ska möta tillgänglighetskraven enligt WCAG 2.1 AA-nivå har vi arbetat för att göra webben mer tillgänglig för personer med olika former av kognitiva funktionsnedsättningar. Efter lansering genomfördes en oberoende tillgänglighetsgranskning som visade att webbplatsen levde upp till de krav som ställts; de mindre brister som rapporterades har åtgärdats under hösten.

Efter lansering har även arbetet med e-tjänster startats upp med syftet att ytterligare underlätta för användarna. Inledningsvis fokuserar arbetet på lokalstöd och arbetet fortsätter under 2021.

Sociala medier

Arvsfondens närvaro på sociala medier minskade något 2020, med ett snitt på 1,5 inlägg/dag, vilket förklaras av att arbetet med nya arvsfonden.se prioriterades under det första halvåret. Trots det ökade antalet följare. Även engagemangsgraden (det antal som väljer att interagera med inläggen) ökade och steg med 16 respektive 91 procent på Instagram och Facebook. Antalet följare:

- Facebook ökade till 7 594 följare, en ökning med 6 procent jämfört med 2019.
- Twitter ökade till 1 619 följare, en ökning med 1 procent jämfört med 2019.

- Instagram har 2 154 följare, en ökning med 25 procent jämfört med 2019.

Arvsfondens nyhetsbrev

Syftet med Arvsfondens nyhetsbrev är att öka kännedomen och förtroendet för samt fördjupa kunskapen om Allmänna arvsfonden och hur fondens medel används.

Frekvens och prenumeranter: under 2020 skickades åtta nummer av Arvsfondens nyhetsbrev ut, en minskning med två nummer, vilket även det förklaras av att resurserna fokuserats på nya arvsfonden.se. Under 2020 har antalet prenumeranter på nyhetsbrevet minskat från 6 005 till 5 944 prenumeranter, medan målet på att 25 procent ska öppna nyhetsbrevet nåddes med ett resultat på 29 procent.

Arvsfonden i media

Projektbarometern: för femte året i rad publicerade Allmänna arvsfonden sin Projektbarometer med syftet att visa hur fördelningen av projektstöd ser ut länsvis och på så vis öka kännedomen om fonden och möjligheten att söka medel. Projektbarometern för utdelade medel 2020 resulterade i 98 (81 2019) publiceringar med ett beräknat annonsvärde av 1 285 813 kronor (1 119 000 kronor 2019).

Mediegenomslag: som framgår av tabell 26 har Allmänna arvsfondens exponering och genomslag i redaktionella medier varit fortsatt hög där lokala medier är de redaktioner där Allmänna Arvsfonden väcker störst intresse. (Källa: Statistisk årsrapport 2020 framtagen av Retriever.) Över 97 procent av publiceringarna bedöms som neutrala alternativt positiva. (Källa: Pressklipp Retriever.)

TABELL 26
Exponering och genomslag i redaktionella medier, nyckeltal

	2020	2019	2018
Antal artiklar	2 422	2 741	2 400
Räckvidd (milj)	134,8	124,4	138,5
Delningar Facebook	95 569	109 027	79 369
Delningar Twitter	3 704	1 578	4 971

Sverigeresan och informationsträffar

Syftet med den så kallade Sverigeresan är att organisationer ska få en ökad kännedom om de möjligheter Allmänna arvsfonden kan ge. Ambitionen är att besöka alla Sveriges län under en fyraårsperiod. Under besöken bjuds föreningslivet och föreningslivsansvariga kommunala tjänstemän från länens alla kommuner in. Målet är att öka antalet projekt i de län som besöks.

Under 2020 påverkades planeringen av pandemin. I stället för att vara på plats arrangerades ett webinarium för föreningsliv och tjänstemän i Norrbotten. Cirka 140 personer anmälde sig och fick ta del av en inspelning. År 2020 har inneburit en omställning till att hitta nya digitala vägar för att nå ut med Allmänna arvsfondens möjligheter.

Övriga informationsträffar ute i landet

I syfte att sprida information om Allmänna arvsfondens kriterier och få fler ansökningar besöker kanslifunktionen vanligtvis mässor, konferenser och externa träffar som arrangeras av andra aktörer, till exempel studieförbund och länsstyrelser. Under 2020 blev det annorlunda med anledning av pandemin. Det arrangemang som besöktes under 2020 var Folk och Kultur i Eskilstuna. I stället har kansliet informerat vid digitala webinarier för personer som arbetar med eller engagerar sig för fondens målgrupper i Västra Götalandsregionen och Örebro.

Agenda 2030

Under 2020 uppmärksammade vi Agenda 2030 genom att varje månad lyfta projekt som finansieras av Allmänna arvsfonden och har kopplingar till de globala målen i Agenda 2030. Sammanlagt har tolv mål och 23 projekt lyfts fram i våra sociala kanaler. Syftet har varit att öka andelen ansökningar på området och att uppmärksamma arvsfondsprojektens roll i samhället kopplat till Agenda 2030.

TABELL 27
Inlägg och exponeringar

	Facebook	Instagram	Twitter	Webb
Antal inlägg	37	35	36	n.a
Räckvidd/exponeringar/besök	167 273	20 452	28 192	3 621

8. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

De utvärderingar som Arvsfondsdelegationen initierat utförs av forskare inom det aktuella området. Utvärderingarna visar att de erfarenheter och kunskaper som det civila samhällets organisationer genererar i stor utsträckning tas tillvara både i organisationer, offentlig sektor och inom akademien. Det civila samhällets organisationer utvecklar sitt organisationskapital, gör nya upptäckter inom sitt område, utökar sina målgrupper och skaffar nya samtalspartners. Och allra viktigast: projekten utvecklar metoder och verksamheter som kommer Allmänna arvsfondens tre målgrupper till godo.

Projekten leder till nya verksamheter och arbetssätt. Det innebär bland annat att nya hjälpmedel och förbättrade former för delaktighet sprids vidare, men också att en betydande andel projekt blir reguljär verksamhet som finansieras av offentliga eller andra medel. På så sätt blir projekten investeringar i samhället som kommer Allmänna arvsfondens målgrupper till del även långt efter det att finansieringen ur fonden upphört.

Att ta tillvara kunskaper och erfarenheter

Arvsfondsdelegationens strategi för uppföljning och utvärdering följer pengarnas väg från inkommen ansökan fram till avslutat och redovisat projekt. Strategin syftar till att ta tillvara kunskaper och erfarenheter från inkomna ansökningar och beviljade projekt. Arbetet genomförs i tre steg, nämligen uppföljning, utvärdering och erfarenhets spridning och utgår från följande övergripande frågeställningar: Vilka spår lämnar Allmänna arvsfondens pengar? Under vilka betingelser lämnar pengarna spår? Vilka framkomliga vägar och vilka hinder stöter projekten på? Hur upplever målgrupperna insatserna? Vilka roller har målgruppen i projekten och hur får de en röst? Hur många har deltagit i den aktuella verksamheten?

Synen på projekt

Projektverksamhet handlar om att pröva och utveckla något nytt, vilket gör att projekt till sin natur både är komplexa och oförutsägbara. Arvsfondsprojekt bedrivs dessutom inom den ideella sektorn, där organisationer och föreningar verkar under olika förutsättningar. Projektens olika förutsättningar och ingångsvärden innebär att uppföljnings- och utvärderingsverksamheten belyser projekten och det som de åstadkommer ur olika perspektiv, till exempel organisationens, medarbetarnas, och projektdeltagarnas. En annan viktig aspekt är jämställdhetsperspektivet. Genom att belysa verksamheterna från olika perspektiv kan uppföljning och utvärdering synliggöra värdefull kunskap om och ge förståelse för det civila samhällets organisationers insatser och betydelse i samhället.

Uppföljning av enskilda projekts överlevnad

Organisationer som beviljas medel ur Allmänna arvsfonden ska efter varje avslutat projektår lämna in en redovisning av projektet. De avslutade projektens slutredovisningar granskas särskilt och grupperas i fyra olika kategorier utifrån vilka spår projekten lämnar (se nedan). Kategoriseringen görs utifrån slutredovisningen och med stöd av kompletterande diskussioner som förs med de avslutade projekten. Syftet med granskningen av slutredovisningarna är att kontrollera att medlen används för avsett ändamål, att följa upp i vilken omfattning projekten lever vidare samt att ge kunskap om under vilka betingelser Allmänna arvsfondens pengar lämnar spår. Under 2020 har totalt 107 projektstöd slutredovisats och kategoriserats enligt nedan. Det är 23 färre än året innan.

Lokalstödsprojekten ingår inte i överlevnadskategoriseringen som redovisas i det följande. Redovisning av den tio- respektive fyraårsuppföljning som görs av lokalstöden redovisas i avsnitt 6. Kvalitet, kontroll och stöd.

Kategori 1 – Projekt som inte lämnar några spår

I kategori 1 ingår de projekt som inte lyckades genomföra den verksamhet som de hade beviljats medel för. En vanligt förekommande anledning till att projekten inte lyckades är att de inte var tillräckligt förankrade i de planerade samarbetsorganisationerna. Uppföljningar av denna kategori projekt visar dock att de erfarenheter som gjordes inom projekten i vissa fall ligger till grund för föreningens fortsatta utvecklingsarbete. Under de år som kategoriseringen genomförts har endast ett fåtal projekt hamnat i denna kategori. En förklaring till detta är sannolikt att projekten delredovisar efter varje år och att Allmänna arvsfondens handläggare coachar projekten under projektets gång.

Av de projekt som granskats under 2020 identifierades ett projekt som att det inte har lämnat några spår. En orsak till att projektet inte genomfördes som planerats var att projektledaren blev sjuk. Att detta leder till att projektet inte genomförs kan tyda på bristande förankring i den egna organisationen och på att projekt kan vara personberoende i en alltför stor utsträckning.

Kategori 2 – Projekt som inte lever vidare på ett tydligt sätt

I denna kategori återfinns de projekt som har gjort det som stod i deras projektplan, men som inte på ett tydligt sätt lever vidare efter projektets slut. Majoriteten av dessa projekt handlar om att utifrån erfarenheter från målgruppen ta fram metoder, handledningar och kunskap. Ämnena kan variera och omfatta exempelvis stöd till ensamkommande barn och unga, lek och arbete mot våldsbejakande extremism.

Projekten i denna kategori har genomförts enligt plan men har vid redovisningstillfället inte lämnat några synliga spår i det fortsatta arbetet. Enligt projekten krävs det mycket tid för att sälja in och marknadsföra deras tjänster och material, tid som inte längre finns när projektet är avslutat. Även om de aktiviteter som genomförts inom projektet inte längre finns kvar kan de verksamheter som bedrivits under projektets gång varit av stor betydelse för dem som varit delaktiga. Exempelvis de unga ensamkommande barn och unga som fått råd och stöd via Skånes Stadsmissions projekt *Ensamma barn på flykt*. Ett annat exempel är personer med funktionsnedsättning som kunnat delta i bilsportsaktiviteter på samma villkor som andra i projektet *Nya vägar - trafik-kunskap för alla*. Femtiotre av de slutredovisade projekten har kategoriserats inom denna kategori.

Kategori 3 – Erfarenheterna från projekten lever vidare

I denna kategori finns projekt som har tagit fram en metod eller ett nytt arbetssätt som sedan används i organisationen eller av aktörer utanför organisationen, exempelvis inom offentlig sektor. Erfarenheterna tas tillvara på ett tydligt sätt, men det kan vara svårt att få en uppfattning om i vilken utsträckning det sker.

Kunskaper från projektet används efter projektets slut. Det sker ofta i olika former av utbildningar i studiecirklar och mentorskapsprogram. Ett exempel på detta är Real Fighter Sällskaps projekt *Mulier Fortis*. Projektets syfte var att stärka unga kvinnor som befinner sig i ett utanförskap som kan vara ett resultat av att de lever i en snäv social miljö och att de aldrig "lärt sig att ta plats". Detta skulle uppnås genom att tjejerna lär sig att interagera med unga kvinnor från andra sociala grupper, får ta initiativ till att planera och genomföra aktiviteter och efter hand ha mod att engagera sig i aktiviteter utanför gruppen exempelvis på skolor, fritidsgårdar eller i föreningslivet. Verksamheten fortsätter i föreningens regi med ideella krafter. Ett annat exempel är Dyslexiförbundet Med Läs- och Skrivsvårigheters projekt *Begriplig text och information för alla*, som syftade till att förbättra tillgången till begriplig och tillgänglig litteratur, nyheter och samhällsinformation. Projektet har genomförts tillsammans med tre andra funktionshindersföreningar och målgruppen är personer med olika kognitiva svårigheter såsom utvecklingsstörning, afasi, språkstörning, dyslexi och autismsliknande tillstånd. Målsättningen var att förändra synsättet på hur man förmedlar information på ett begripligt sätt. Föreningen säljer efter projektet workshopsutbildningar digitalt i samarbete med föreningen Begripsam.

Femton av de slutredovisade projekten har kategoriserats inom denna kategori. Se bilaga 1 för en kort beskrivning av respektive projekts överlevnad efter det att finansieringen ur Allmänna arvsfonden upphört.

Kategori 4 – Verksamheten lever vidare

I denna kategori finns projekt där verksamheter lever vidare helt eller delvis och finansieras av organisationen själv eller av kommun, region, via avgifter eller statliga medel.

Ett exempel är föreningen Vorta Droms projekt *Bättre hälsa för unga romer – samverkan mot övervikt*, vars syfte var att förbättra romska barns förutsättningar, både vad gäller psykisk och fysisk hälsa, så att de får ett hälsosammare liv och en bättre skolsituation. Detta skulle ske genom dels fysiska aktiviteter, gemensamma matlagningsträffar och motivationsträffar, dels genom etableringen av en eftermiddagsskola som drivs av äldre ungdomar de dagar man inte har fysisk aktivitet. Verksamheten fortsätter i föreningens regi med stöd från Helsingborgs stad. Andra kommuner har också varit intresserade och man har spridit information till andra romska organisationer som nu också startat eftermiddagsskolor. För att nå barnen har man också arbetat med föräldrarna, vilket lett till att föreningen, i samarbete med Arbetsförmedlingen, ingått ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) för att ge stöd till föräldrar att komma ut i arbete.

Ett annat projekt där verksamheten lever vidare är Föreningen Urkrafts projekt *Växthuset*, som tillsammans med kyrkan skulle bygga ett växthus och anställa personer som på grund av psykisk ohälsa står långt ifrån arbetsmarknaden. Målet var att etablera ett växthus som har arbetsträning samt att ta fram en handbok som beskriver processen att starta en verksamhet som kombinerar grön rehabilitering och anställningar. Nu finns ett socialt företag som säljer plantor och urnor till Skellefteå pastorat och platser för arbetsträning till kommun och Arbetsförmedling. På grund av coronapandemins följder finns för tillfället bara personer som arbetstränar på kyrkogårdar. Bygglov finns för växthuset, men det har ännu inte kommit på plats.

Det är inte helt enkelt att säkerställa hur projekten finansieras då det ofta handlar om flera olika typer av finansiering samtidigt. Förutom medlemsavgifter finansieras verksamheterna av bland annat offentlig sektor som både köper tjänster, ger bidrag av olika slag och ger personer med olika typer av försörjningsstöd möjlighet att medverka i projekten.

Av de 38 projekt som kategoriserats i kategori 4 har majoriteten någon form av finansiering av offentlig sektor som använder metoden, köper in tjänster eller ger ekonomiskt bidrag.

Gemensamt för flera av projekten var att de redan på ett tidigt stadium samverkade med offentlig sektor.

Se bilaga 1 för en kort beskrivning av projektens överlevnad efter det att finansieringen ur Allmänna arvsfonden upphört.

Arvsfondsdelegationens kategorisering av projektens överlevnad 2020

Genomgången av 107 inkomna slutredovisningar utmynnar i följande kategorisering av överlevnad efter det att finansieringen ur Allmänna arvsfonden upphört.

TABELL 28

Arvsfondsdelegationens kategorisering av projektens överlevnad. Slutredovisningar granskade 2020

Överlevnadskategorier	
Kategori 1	1
Kategori 2	53
Kategori 3	15
Kategori 4	38
Totalt antal granskade slutredovisningar	107

Uppföljningen av slutredovisade projekt (se tabell 28) visar att 50 procent (kategorierna 3 och 4) av projektens verksamhet lever vidare på ett tydligt sätt i någon form. I huvudsak framträder tre bidragande faktorer till i vilken mån en organisation lyckas genomföra sitt projekt så att erfarenheter och kunskaper tas tillvara:

- **Projektförankring**, både inom den egna organisationen och externt, är en viktig förutsättning för att erfarenheterna ska kunna leva vidare. Förankring och delaktighet är betydelsefullt både på lednings- och verksamhetsnivå, såväl i den egna organisationen som hos aktörer man ska samarbeta med eller som kan vara tänkbara finansiärer i framtiden. Inte minst viktigt är att den tänkta målgruppen för projektet är med och påverkar utformningen av verksamheten.
- **Dokumentation** är en annan avgörande faktor för att erfarenheter och kunskaper ska kunna tas tillvara. Att dokumentera och sätta ord på sitt arbete är värdefullt både för att utveckla den egna verksamheten och för att sprida erfarenheterna vidare.
- **Tiden** är ytterligare en betydelsefull faktor. Att engagera och förankra en projekttid för att så småningom genomföra den tar tid.

Arvsfondsdelegationens kategorisering av projektens överlevnad 2007–2020

Under den senaste fjortonårsperioden har 1 880 avslutade projekt kategoriserats utifrån vad som händer med projekten efter det att Allmänna arvsfondens finansiering upphört. Av projekten lever drygt 51 procent vidare (se tabell 29) vid tidpunkten för kanslifunktionens granskning.

TABELL 29

Arvsfondsdelegationens kategorisering av projektens överlevnad. Slutredovisningar granskade 2007–2020

Överlevnadskategorier	
Kategori 1	49
Kategori 2	871
Kategori 3	388
Kategori 4	572
Totalt antal granskade slutredovisningar	1 880

Forskarnas kategorisering av projektens överlevnad

En viktig del i de utvärderingar som forskare genomför på uppdrag av Arvsfondsdelegationen är att kategorisera överlevnaden i de projekt som utvärderas. Utvärderarna kategoriserar avslutade projekt på samma sätt som Arvsfondsdelegationen. De har använt sig av projektens dokumentation, enkäter och/eller telefonintervjuer, projektbesök samt intervjuer. I tabell 30 redovisas den kategorisering av projektens överlevnad som gjorts av forskarna i en utvärdering om projekt på landsbygden som slutfördes under 2020. Totalt omfattar forskarnas kategorisering 13 projekt.

TABELL 30

Forskarnas kategorisering av undersökta projekts överlevnad. Utvärderingar avslutade 2020

Överlevnadskategorier	
Kategori 1	0
Kategori 2	1
Kategori 3	3
Kategori 4	9
Totalt antal granskade slutredovisningar	13
Pågående projekt och lokalstöd ej kategoriserade	3

Enligt forskarna är överlevnadsgraden för de granskade projekten beroende av goda relationer och samarbeten med befintliga och relevanta privata, kommunala och statliga organisationer. Genom att göra aktörer som representerar den offentliga sektorn till aktiva parter skapar projekten incitament som kan säkerställa ett långsiktigt stöd. En annan

slutsats är att målgruppens delaktighet är en framgångsfaktor för projektens genomförande och överlevnad. Överlevnadsgraden för de slutredovisade projekten uppgår till 92 procent.

Forskarnas kategorisering av projektens överlevnad 2007–2020

Under fjorton år har 1 246 projekt kategoriserats av forskarna utifrån projektens grad av överlevnad (se tabell 31). De projekt som utvärderats av forskarna har fått stöd ur Allmänna arvsfonden under perioden 1994–2020. Enligt forskarnas egen bedömning lever 50 procent (605 projekt) vidare i någon form efter det att finansieringen ur Allmänna arvsfonden har upphört. Det är intressant att forskarna funnit en överlevnadsgrad som i princip är densamma som den överlevnadsgrad kanslifunktionen kommit fram till i sin analys. Detta med beaktande av att ett antal av de projekt som forskarna följt upp avslutades för en längre tid sedan.

TABELL 31

Forskarnas kategorisering av projektens överlevnad. Utvärderingar avslutade 2007–2020

Överlevnadskategorier	
Kategori 1	75
Kategori 2	554
Kategori 3	313
Kategori 4	304
Totalt antal granskade slutredovisningar	1 246

Pandemin och projektens överlevnad

Föreningarnas möjlighet att fortsätta sina verksamheter efter projekttidens slut har påverkats av pandemin och det har krävts stor flexibilitet. Men många lyckas ändå fortsätta sina verksamheter genom att exempelvis skala ner till mindre grupper eller att förlägga aktiviteter utomhus. Många har lagt om sina verksamheter och håller möten, utbildningar och stödinsatser digitalt. Aktiviteter som zumba, yoga och meditation ges digitalt och simträning har ersatts med digitala caféer. Det finns också organisationer som fått ekonomiskt stöd från Länsstyrelsens TIA medel, Tidiga insatser för asylsökande, och regeringens coronamedel för att hålla sina verksamheter igång. Den stora utmaningen är att hålla intresset för verksamheten levande bland målgruppen och bland volontärerna. Samtidigt har projekten varit en fast punkt och en trygghet när så mycket annat har stängt ner och förändrats.

Arvsfondsdelegationens projekt ur ett genusperspektiv

Arvsfondsdelegationen antog under 2019 en ny strategi för uppföljning och utvärdering. En viktig del i strategin är genusperspektivet. Arbetet med frågor om jämställdhet avser att synliggöra om och på vilket sätt projekten utmanar den rådande maktstrukturen i ett intersektionellt perspektiv. Genusperspektivet uppmärksammas i så väl handläggning av ärenden som i de utvärderingar som initieras. För att synliggöra könsmaktsordningen i de projekt som beviljas medel görs en uppföljning av mäns och kvinnors olika roller i projekten. Arvsfondsdelegationen följer också upp de projekt som riktar sig enbart till män respektive kvinnor för att få kunskap om vilka frågeställningar som det civila samhällets organisationer uppmärksammar alternativt inte uppmärksammar ur ett genusperspektiv.

Studier av det civila samhällets organisationer har visat att män oftare deltar på högre nivå i organisationerna än kvinnor, som i högre utsträckning än män återfinns på positioner med begränsad makt, men med stort ansvar. Detta bekräftas i Handelshögskolan studie av arvsfondsprojekt, *Projektledaren, organisationen och projektet*. Studien visar att projektledarna i allmänhet är högutbildade kvinnor (69 procent) i alla åldrar. Av studien framgår också att 46 procent är heltidsanställda, medan 37 procent är anställda på halvtid eller mindre.

I de projekt som erhöll projektstöd och som slutredovisats under 2020 har 58 procent av projektledarna varit kvinnor, vilket är några färre än föregående år då 65 procent av projekten hade kvinnliga projektledare. I fyra av projekten hade man delat ledarskap, en man och en kvinna. När det gäller lokalstödsprojekten gäller det omvända där majoriteten av projektledare är män.

Att leda projekt, starta och genomföra verksamheter i syfte att pröva nya metoder, möta och ge stöd åt människor som lever i utsatta situationer, leda volontärer och ansvara för en budget innebär sannolikt både stort ansvar och makt i situationen, men inte nödvändigtvis över sin situation i alla lägen.

Det finns ingen större skillnad vad gäller vilken typ av organisation och vilka typer av verksamheter som män och kvinnor är projektledare för. Här skiljer sig arvsfondsprojekten från studier som visar att kvinnor oftare än män är engagerade inom omsorg, solidaritet och kultur.

Av de 416 projekt som Arvsfondsdelegationen beviljade stöd till under 2020 är sex projekt riktade enbart till män eller i första hand till män.

Fyra av projekten som vänder sig till män handlar om att förändra attityder eller att medvetandegöra män om ett negativt beteende såsom machokultur, attityder och maskulinitetsnormer.

Två projekt finns inom idrottsvärlden. Föreningen Locker Room har tagit fram en metod som syftar till att lyfta samtal kring jämställdhet i idrottsföreningars omklädningsrum, för pojkar i åldern 10 till 14 år. Det andra projektet, *Ett steg framåt* genomförs av Svenska Fotbollförbundet och syftar till att påverka värderingar och beteenden som försvårar för flickor med utländsk bakgrund att börja spela fotboll och gå med i en fotbollsförening.

Ett annat exempel är projektet *Äkta man?* som genomförs av RFSU Stockholm som arbetar förebyggande och våldspreventivt mot övergrepp och sexuellt våld för en teckenspråkig målgrupp.

Män för jämställdhet driver projektet *Killfrågor om porr och sexualitet* som handlar om att tillsammans med unga män mellan 12 och 25 år utveckla en webbplattform och ta fram en verktygslåda av metoder för att möta unga killars funderingar kring sex och intimitet.

Projektet *Unga mot extremism* handlar om att arbeta förebyggande mot radikaliserings och våldsbejakande extremism. Projektet syftar till att utveckla ungas inkludering i det förebyggande arbetet kring våldsbejakande extremism och genomförs av Flamman Socialt förebyggande centrum.

Det sjätte projektet, *Pappor och deras barn i Biskopsgården, Angered och Tynnered*, genomförs av Stiftelsen Göteborgs kyrkliga stadsmission och arbetar med att förbättra barns livsvillkor genom att stärka relationen mellan pappor och deras barn.

Sjutton av de projekt som fick stöd ur Allmänna arvsfonden 2020 riktar sig enbart till kvinnor. Dessa projekt kan delas in i tre kategorier: de projekt som vill ge plats för flickor och unga kvinnor i olika aktiviteter såsom kultur, samhällsfrågor och idrott, projekt som har som syfte att ge råd och stöd och en tredje kategori som vänder sig till mammor.

Ett exempel på att ge plats för kvinnor är Female Legends projekt *Framtidens E-sport* som verkar för en mer inkluderande e-sportsscen för målgruppen tjejer, personer som identifierar sig som tjejer och icke-binära personer i åldern 13–25 år. Ett annat är projektet *Tjejdreven – kulturfusion på tjejers villkor* som genomförs av Internationella Kvinnoföreningen i Malmö vars syfte är att på tjejers villkor öka förutsättningen för att unga kvinnor med utländsk bakgrund ska ta aktiv del i civilsamhälle och föreningsliv.

Fyra av projekten vars syfte är att ge stöd till kvinnor vänder sig till mammor. Exempel på detta är föreningen KFUM Linköping som i projektet *Bollihop - inkluderande idrott för tjejer och deras mammor*, vänder sig till tjejer och mammor som inte tidigare varit aktiva inom idrotten. Andra exempel är *Förlossningsskadad kvinna* som drivs av Mag- och tarmförbundet och vänder sig till kvinnor som lever med funktionsnedsättning orsakade av allvarliga förlossningsskador samt Minna Göteborg som i projektet *Minna-systrar* stödjer nyförlösta eller sjuka mammor som lever ensamma i hemmet.

Ett av projekten handlar om kvinnor och missbruk. Föreningen Qruts projekt *Qrut umgängesprogram* vänder sig till kvinnor med erfarenhet av aktivt missbruk och deras barn som blivit omhändertagna och placerade. Projektet syftar till att öka förutsättningarna för ett kvalitativt och stabiliserat umgänge mellan mammorna och barnen.

Bland projekten som riktar sig till kvinnor finns två projekt vars syfte är att stödja kvinnor som utnyttjats i prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Organisationen Talita, som i projektet *Talita metodutveckling* arbetar med att stödja unga kvinnor som hamnat i pornografin och Real Stars Ideell förening Sverige, som i projektet *Växtkraft Thai* vänder sig till unga kvinnor med thailändskt/asiatiskt ursprung som arbetar på thaimassagesalonger i Sverige och riskerar att hamna i prostitution eller människohandel.

Jämställdhetsstatistik – lokalstödsprojekten

I detta avsnitt redovisas statistik för att ur ett jämställdhetsperspektiv kunna visa i vilken utsträckning lokalstödsprojekten kommer till godo för personer som identifierar sig som man, kvinna respektive person av annat kön.

Uppgifterna grundar sig på de enkätsvar som ingick i de långtidsuppföljningar som Arvsfondsdelegationen genomförde mellan åren 2017–2020 fyra respektive tio år efter att de berörda föreningarna erhållit lokalstöd ur Allmänna arvsfonden. Redogörelsen är en sammanvägning av de svar som föreningarna lämnat när de ombads uppskatta hur många personer inom åldersgrupperna *barn 0–11 år*, *ungdomar 12–25 år* respektive *vuxna över 25* med eller utan funktionsnedsättning använder lokalen i veckan och hur den totala könsuppdelningen ser ut i verksamheten.

Genomgången av enkätsvaren ger vid handen att föreningarnas möjligheter att lämna statistiskt säkerställda data för både antalet deltagare per vecka och könsfördelningen är varierande. Utomhusanläggningar som saknar bemanning, som bedriver säsongsbetonad verksamhet eller som även är öppna för allmänheten kunde endast lämna grova

uppskattningar. Respondenterna har i vissa fall uppgett årsstatistik, i andra fall utgått ifrån utfallet under en given vecka. Några av föreningarna har i stället för konkreta siffror angivit ett spann. På delfrågorna avseende antalet personer med funktionsnedsättning inom respektive åldersgrupp samt andelen personer med annat kön blev många av svaren *vet ej*.

I några av fallen är det svårt att utläsa om uppgiftslämnarna redovisat antal besök eller antal unika besökare i veckan. En del respondenter har påpekat att uppgifterna endast avser föreningens egna medlemmar eller lokalstödsprojektets särskilda målgrupp samtidigt som det framgår av kommentarerna att anläggningen också har en publik verksamhet med långt fler deltagare än vad som redovisas specifikt i enkäten.

Svårtolkade enkätsvar i 2020-års enkät kunde justeras efter särskild kontakt med uppgiftslämnarna. I de enkätsvaren där det förekom ett spann på antalet deltagare (till exempel 20–30 eller 1 000–1 500) har ett genomsnittligt talvärde valts. Vad gäller beskrivning av de aktiviteter som bedrivs i respektive förenings lokaler har utgångspunkten varit de projektbeskrivningar som utgjorde grunden för det beviljade lokalstödet.

Utifrån föreningarnas egna uppgifter på antalet besökare totalt och den egna uppskattade könsfördelningen har det beräknats hur många besökare per kön en aktuell förening hade i veckan. Antalet män, kvinnor och personer av annat kön samt antalet besökare totalt summerades var för sig för varje år. Utifrån dessa summer beräknades den procentuella könsfördelningen för respektive år.

Tabellen nedan visar andelen män, kvinnor och personer av annat kön beräknad på det totala antalet deltagare som uppskattningsvis varje vecka besöker de anläggningar som finansieras med medel ur Allmänna arvsfonden.

TABELL 32

Könsfördelning bland personer som deltog i verksamheten på de anläggningar som ingick i långtidsuppföljningen av lokalstödsprojekten år 2017–2020

Tabell 32
Andel deltagare uppdelat på kön

År projektet fick stöd	Antal deltagare i veckan totalt	Varav män	Varav kvinnor	Varav personer av annat kön
2007	3 137	56 %	44 %	0 %
2008	3 108	43 %	57 %	0 %
2009	5 773	39 %	61 %	0,1 %
2010	4 696	57 %	43 %	0 %
2013	12 555	56 %	44 %	0 %
2014	15 020	56 %	43 %	0 %
2015	12 388	61 %	39 %	0 %
2016	24 230	51 %	49 %	0,4 %
Totalt	80 907	52 %	48 %	0,1 %

Det kvantitativa resultatet visar att könsfördelningen mellan män och kvinnor är någorlunda jämn i genomsnitt, med en lätt övervikt på manliga deltagare under sex av de åtta redovisade åren. Lokalstödsprojekten med bifall från 2008 och 2009 har däremot en högre andel flickor eller kvinnor i sina verksamheter. Andelen personer av annat kön är genomgående mycket låg eller obefintlig.

Eftersom andelen män, kvinnor och personer av annat kön är beräknad på det totala antalet deltagare visar procentsatserna ett genomsnitt för det aktuella året. En närmare titt på underlaget åskådliggör dock att könsfördelningen inom de enskilda verksamheterna inte är lika jämn som årsgenomsnittet ovan visar.

Av tabellen nedan framgår andelen projekt där de manliga respektive kvinnliga deltagarna hade ett övertag, det vill säga där könsfördelningen var större än eller lika med 60 procent respektive 90 procent.

TABELL 33

Andel projekt där könsfördelningen är större än eller lika med 60 respektive 90 procent

Tabell 32
Andel deltagare uppdelat på kön

År projektet fick stöd	Antal projekt	Varav andelen män ≥60 %	Varav andelen män >90 %	Varav andelen kvinnor ≥60 %	Varav andelen kvinnor >90 %
2007	16	44 %	6 %	31 %	13 %
2008	21	43 %	0 %	43 %	14 %
2009	27	44 %	7 %	30 %	19 %
2010	21	67 %	10 %	24 %	19 %
2013	46	50 %	4 %	33 %	15 %
2014	61	57 %	0 %	20 %	5 %
2015	51	53 %	4 %	22 %	10 %
2016	62	40 %	2 %	19 %	8 %

Uppgifterna ovan vittnar om att lokalstödsprojekten generellt lyckas bättre med att nå ut till pojkar och män och att det också finns en högre variation av den procentuella spridningen som är mellan 60–100 procent. Samtidigt framkommer att andelen projekt där andelen kvinnliga deltagare överstiger 90 procent är i sammanhanget betydande.

Sett till verksamheternas inriktning utkristalliserar sig samma mönster: utbudet av aktiviteter där majoriteteten av besökare är pojkar eller män är mer mångfacetterat än det som står flickorna till buds. De tio föreningar som uppgett en manligt könad besökarandel på 90 procent eller mer erbjuder, enligt projektbeskrivningarna, aktiviteter såsom bordtennis, cykel, folkrace, fotboll, gokart, golf, graffiti, handboll, inlines, innebandy, ishockey, skateboardåkning, tränar- och domarutbildningar, utbildningar i etik och moral samt utbildningar mot droger och alkohol. Dessutom är pojkar och män överrepresenterade på de anläggningar som ordnar alpin skidåkning, amerikansk fotboll, bangolf, baseboll och softball, basket, brännboll, bågskytte, casting, curling, olika typer av Extremsporter, fotbollsgolf, fäktning, handboll, kampsporter såsom budo och judo, klättring, lan och tv-spel, läxläsning, olika sorters motorsport, musik, parasport, scout, segling, skytte, spinning och aerobics, sportfiske, vattenskidor och wakeboard och volleyboll.

Samtidigt redovisar 34 föreningar en andel kvinnligt deltagande motsvarande 90 procent eller mer för aktiviteter som fotboll (där föreningens profil är just damfotboll), frisbee, gym, löpning, orientering, ridning och socialt umgänge med lägerverksamhet och fika i sina lokaler. Av dessa 34 föreningar har dock 31 hästprofil. I övrigt är flickorna i majoritet, dvs. 60 procent eller mer, i enskilda klubbar och anläggningar som fick lokalstöd för projekt inriktade mot bild och form, brottning, brukshundsaktiviteter, cheerleading, cirkus, dans,

free- och slopestyleåkning, gymnastik, trampolin hopp, konståkning, längdåkning, skidskytte och utegym.

Uppföljning av målgruppens delaktighet i arvsfondsprojekten

Arvsfondsdelegationens uppföljnings- och utvärderingsverksamhet visar att fondens medel lämnar spår, men också att det finns utmaningar för att säkerställa att fondens medel når ut till målgrupperna oavsett ålder, kön, etnicitet, sexualitet, socioekonomisk bakgrund, funktionsnedsättning och plats. En annan utmaning är att fondens målgrupper får reella möjligheter att också ha inflytande i de verksamheter som bedrivs inom projekten.

Syftet med uppföljningen av målgruppens delaktighet är att synliggöra målgruppens roller i projekten, hur de får en röst, hur man når målgruppen och vilka projekten når respektive inte når.

Ett av kriterierna för att beviljas medel är målgruppens delaktighet. Under beredningen av projektansökningar lägger handläggarna stor vikt vid målgruppens delaktighet. Hur deltagandet ser ut i olika samhällsgrupper och möjligheten att påverka detta är svårare att få en övergripande bild av, då föreningar och organisationer har sina unika förutsättningar. Vissa lokala föreningar är en del av en riksorganisation med långa anor. Andra organisationer är nya och utvecklade ur specifika behov och idéer som kan kopplas till den lokala platsen. Många organisationer med regional eller nationell förankring har en central organisation och avser, utifrån ett uppdrag eller övergripande ambition, att skapa bättre förutsättningar för andra än de som är medlemmar i föreningen.

I det följande sammanfattas hur delaktigheten redovisats i de projekt som slutredovisats under 2020.

Problemformulering och initiativ

Initiativet till arvsfondsprojekten tas ofta i en intresseorganisation där organisationen representerar målgruppen. Ibland har ett behov eller en möjlighet uppmärksamats och efterfrågats av en enskild person ur målgruppen. I vissa fall kommer initiativet från en person utanför målgruppen. Vilken roll målgruppen har i planeringen av projektet framgår inte alltid i projektens redovisning. Vanligt förekommande är dock att målgruppen finns med i en referensgrupp och delar med sig av sina erfarenheter och förväntningar. När det handlar om små barn eller personer med grava funktionsnedsättningar kan även anhöriga och personal föra målgruppens talan.

Inflytande över och delaktighet i projekten

Enligt projektens slutredovisningar är det främst i planeringen och genomförandet av projektet som målgruppen får ett reellt inflytande och kan vara delaktiga. Därmed inte

sagt att de alltid även får inflytande i övriga delar av organisationens verksamhet. Projekten skapar arenor och mötesplatser där människor med liknande erfarenheter, idéer och drömmar möts. Att dela gemensamma erfarenheter med andra ger en positiv identitetsutveckling som kan bilda motvikt mot den negativa identitet som marginaliserade grupper ibland tilldelats av majoritetssamhället. I projekten får målgruppen redskap att sätta ord på sina erfarenheter, bryta med ett destruktivt liv och få redskap att gå vidare, exempelvis till arbete och studier. Redskapen kan vara film eller teater, framtagande av ny teknik eller ett nytt arbetssätt. Genom medverkan i projekten och föreningslivet blir människor delaktiga i ett sammanhang och i samhället.

Vilka når projekten och hur? Vilka når man inte?

Civilsamhället framställs ibland som en plats där marginaliserade grupper kan göra sina röster hörda genom att organisera sig. Engagemang i civilsamhället förknippas ofta med ökat inflytande och resurser. Det gör det extra viktigt att ställa frågor om vilka röster som får inflytande i civilsamhället och vilka som utestängs.

Vilka projekten når och inte är till del svårt att få en uppfattning om då det sällan framgår av projektens redovisning. Ofta redovisas antal män och antal kvinnor som deltagit i projekten, men andra maktordningar som klass, sexualitet, etnicitet och funktionsförmåga saknas. Undantagen är den relativt stora andel av arvsfondsprojekten där ovanstående maktordningar utmärker den specifika målgruppen.

I första hand når projekten sina egna medlemmar. Men den offentliga sektorn är ofta samarbetspartner och utgör arenor för utförande och en ingång för att få kontakt med målgruppen. Förskola, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola är de vanligaste arenorna för projekt. Därav kan man dra slutsatsen att många projekt når ut till ett brett spektrum av barn och unga. Detta säger dock inget om inflytande och valfrihet att delta, men å andra sidan når projekten sannolikt unga som annars aldrig skulle komma i kontakt med föreningslivet och specifika verksamheter. Detta är ett dilemma som Allmänna arvsfonden försöker att ta hänsyn till i sin handläggning.

Vilken roll har målgruppen efter projektens slut?

I bedömningen av målgruppernas delaktighet i projekten ingår även vilken roll den aktuella målgruppen har efter projektets slut.

Den uppföljning som görs av avslutade projekt visar att i många av projekten fortsätter målgruppen att ha en hög delaktighet i verksamheten även efter det att projekten avslutats. Det är också vanligt att målgruppen ses som en resurs för den fortsatta verksamheten på ett annat sätt än innan projektet startade. I vissa projekt går målgruppen från att ha varit deltagare till att bli mentorer, ambassadörer, funktionärer,

tar plats i organisationens styrelse eller får annat förtroendefullt uppdrag. I andra fall bildas en målgruppsstyrd egen förening eller en ny sektion inom organisationen. Slutligen finns exempel på verksamheter som efter projektets avslutning fortsätter att använda målgruppen som en viktig resurs i referens- och styrgrupper.

Ett exempel är personer med intellektuella funktionsnedsättningar i Kulturcentrum Väst som i projektet *NO-Drama* håller i pedagogiska pass och en interaktiv föreställning för skolelever i syfte att väcka intresse för naturvetenskap, teknik och matematik. Ett annat exempel är Örebro Handboll SK Herr med projektet *Handboll, hjärta och gemenskap*, vars syfte är att genom idrotten öka den sociala gemenskapen i ett antal stadsdelar där unga utbildas till ledare och håller i de aktiviteter som ordnas.

Ett tredje exempel är unga som är aktiva som ledare och domare i Konyaspor Ifs projekt *Tillsammans blir vi ett*, som syftar till att genom idrotten inkludera nyanlända ungdomar i samhället i samarbete med kommunen och näringslivet.

Lokalstöd och delaktighet

Lokalstöden används till många olika slags byggnationer, från anläggning av utegym, nybyggnation av aktivitetshallar, större tillgänglighetsanpassningar av lokaler och anläggningar till anläggning av en promenadslänga med samtida konstutställningar.

Det är oftast via föreningen eller annan intresseorganisation som målgruppen får en röst. Det kan vara svårt för målgruppen att ha inflytande över den faktiska byggnationen. Däremot ska målgruppen alltid vara involverad när det gäller planeringen och genomförandet av den faktiska verksamheten. Majoriteten av lokalstöden har någon form av samverkan med offentlig sektor, vanligtvis fritids, särskolan och skolan. Inte sällan innebär lokalstödsprojekten att organisationen når en ny målgrupp, inte minst personer med funktionsnedsättning. I dessa lokalstöd förekommer också samarbeten med funktionshindersorganisationer och i några fall också med boenden för personer med funktionsnedsättning.

Utvärderingsverksamheten

De utvärderingar som Arvsfondsdelegationen initierar spänner över ett brett fält och omfattar både pågående projekt och projekt som genomfördes flera år tillbaka i tiden. Utvärderingarna sker i tre steg: en genomgång av projektens dokumentation som består av ansökningar, redovisningar och slutrapporter, en enkätstudie samt ett antal fallstudier som inkluderar besök och intervjuer. Utvärderingarna genomförs av forskare från en rad olika forskningsdiscipliner såsom pedagogik, etnologi, företagsekonomi och sociologi.

Sedan 2006 har Arvsfondsdelegationen finansierat 56 utvärderingar som redovisats. För närvarande ingår cirka 209 projekt i åtta pågående utvärderingar.

Fyra utvärderingar som Arvsfondsdelegationen har initierat har temat platsens betydelse. Tidigare har utvärderingar av lokalstöd, projekt i storstäder och sociala medier redovisats. Den fjärde och sista studien på temat handlar om projekt på landsbygden och har genomförts av forskare vid Ersta Sköndal Bräcke Högskola.

Utvärdering av projekt på landsbygden – Det lokala civilsamhällets roll på landsbygden

Allmänna arvsfonden finansierar många projekt på landsbygden runt om i Sverige. Från Haparanda i norr till Trelleborgs utkanter i söder. För att ta reda på vilka spår Arvsfondens pengar lämnar och vilka utmaningar och möjligheter som projekt på landsbygden möter har Allmänna arvsfonden uppdragit åt forskare att studera bland annat dessa frågor.²

Urbaniseringen försvagar infrastrukturen på landsbygden och inte minst i glesbygdsområden kan det bli svårt för dem som bor kvar där att hantera vardagslivet. I lokalsamhällen med bristande infrastruktur tar civilsamhällets organisationer ibland ansvar för att ersätta service som har lagts ned. Frågan är om de också kan bära och vårda visioner om landsbygdens roll och visa på goda exempel på vad landsbygdens lokalsamhällen förmår trots att man uppfattar sig alltmer perifer i det moderna Sverige. Av dessa skäl är det angeläget att studera interaktionen mellan ideella organisationer och lokalsamhällen på landsbygden. Hur bidrar lokalsamhället till de ideella organisationer som är verksamma där och vilka resurser bidrar de ideella organisationerna med till lokalsamhället? Vilken betydelse har landsbygden för det lokala civilsamhällets roll och struktur?

En del av arvsfondsprojekten äger rum på landsbygden och en studie av sådana projekt ger möjlighet att studera interaktionen mellan ideella organisationer och lokalsamhället samt civilsamhällets roll och struktur på landsbygden. I rapporten utvärderas 16 arvsfondsfinansierade projekt på landsbygden som drivits av eller samarbetat med ideella organisationer på landsbygden, men studien är också en undersökning av civilsamhällets roll på landsbygden.

---

² Johan von Essen och Therese Ydreemark, Ersta Sköndal Bräcke Högskola

Syftet med denna undersökning är att bidra med kunskap om det lokala civilsamhällets roll och struktur på landsbygden. Studiens övergripande fråga är därför på vilka sätt interagerar ideella organisationer och lokalsamhällen på landsbygden med varandra. Denna fråga operationaliseras i några undersökningsfrågor:

- Hur bidrar lokalsamhällen på landsbygden till civilsamhällets organisationer?
- Hur bidrar civilsamhällets organisationer till lokalsamhällen på landsbygden?
- Vilken struktur har civilsamhället i landsbygdens lokalsamhällen?

Utvärderingsfrågorna undersöker om och på vilka sätt projekten bidrar till de sammanhang där de har verkat och hur de organisationer som har drivit projekten har samverkat med lokalsamhället. Studien har använt tre typer av material: dokument, resultat av en enkätundersökning och transkriberade intervjuer. Tillsammans utgör dessa tre material den empiri som vi har analyserat och som ligger till grund för rapporten. För att studera hur ideella organisationer interagerar med sin kontext – här lokalsamhällen på landsbygden – och hur ideella organisationer formas av den plats de verkar i, behandlar vi ideella organisationer som öppna system.

Ett sådant relationellt perspektiv innebär att ideella organisationer, och i förlängningen civilsamhället, både påverkar och är beroende av sin kontext och att de därmed formar varandra. I ett relationellt perspektiv är det ömsesidiga utbytet av resurser mellan ideell organisation och lokalsamhälle ett uttryck för hur organisationer som öppna system påverkar och formar varandra. För att undersöka hur ideella organisationer och lokalsamhällen påverkar varandra använder vi resursmobiliseringsteorin. Med detta teoretiska perspektiv studerar vi särskilt hur ideella organisationer interagerar med sin omgivning för att få nödvändiga resurser som materiella tillgångar, information, kunskap, nätverk, legitimitet etc. Med detta perspektiv kommer maktrelationer och entreprenörer som lokala eldsjälar i förgrunden, eftersom kontroll över resurser och samarbetspartners är väsentliga för att kunna verka framgångsrikt.

Enligt enkätundersökningen var inte det lokala civilsamhället och den egna federativa strukturen viktigast som samarbetspartners och för att stödja med resurser till de ideella organisationer som bedrev projekten. Det var i stället kommuner, studieförbund och enskilda personer som de ideella organisationerna oftast samarbetade med för att driva projekten och det var främst de som bidrog med resurser.

Utgår man från att lokala civilsamhällen kan ersätta eller stärka en sviktande infrastruktur kunde man ha väntat sig att lokalsamhällena stärkte sitt politiska inflytande och att projekten skapade nya materiella resurser, till exempel arbetstillfällen i

lokalsamhället. Men enligt enkätsvaren åstadkommer projekten främst sammanhållning, identitet, uppmärksamhet och kunskap. Det tycks alltså främst vara ideella organisationers förmåga att ge immateriella resurser som mening och socialt sammanhang som kännetecknar vad de kan bidra med till lokalsamhällena.

Intervjuerna visade att de som var inblandade i projekten i lokalsamhället menade att platsen, landsbygdssammanhanget, var viktigt för att förstå projekten och hur de ideella organisationerna hade interagerat med lokalsamhället. Det visar att sammanhanget spelar roll för civilsamhällets roll och struktur och att landsbygden utgör ett annat sammanhang än staden. En stor del av civilsamhällesforskningen tar utgångspunkt i urbana miljöer och begreppsliggörandet av civilsamhället har gjorts utan hänsyn till kontexten. Därvidlag är denna rapport ett sätt att ta hänsyn till kontexten och på så sätt närma civilsamhällesforskningen de studier av civilsamhället som gjorts inom landsbygdsforskning och kulturgeografi för att ge bättre kunskap om civilsamhällets roll på landsbygden.

Intervjupersonerna talade återkommande om enskilda personer och att de kontaktnät de utgör är helt avgörande för att förankra projekten i lokalsamhället. Vidare kopplade intervjupersonerna betydelsen av enskilda personer till landsbygdskontexten. Det tyder på att i ett sammanhang där det går att ha personliga relationer med många i lokalsamhället framträder människor i stället för organisationer. I en sådan miljö söker man sig inte till en organisation och möter anställda eller företrädare utan man söker personer man känner (till) och genom dem kan man använda organisationer.

Intervjupersonerna, liksom de som svarat på enkäten, betonar vikten av immateriella resurser som gemenskap, identitet och kunskap i stället för materiella resurser och politiskt inflytande. Det är alltså det lokala civilsamhällets möjlighet att bidra med mening, gemenskap och identitet som står i förgrunden när intervjupersonerna talar om vad projekten betyder för platsen. Att sociala och meningsgivande resurser så starkt betonas gör att det finns goda skäl att inte bara diskutera ideella organisationer som tjänsteproducenter för att ersätta en otillräcklig välfärd eller som intresseorganisationer för att ge politisk röst. Även den sociala gemenskap som ideella organisationer kan innebära och de visioner om människan och samhället som de förvaltar förtjänar att uppmärksammas i civilsamhällesforskningen eftersom de ger mening och skapar sammanhang.

De utvärderade projektens överlevnad har följts upp utifrån den kategoriseringen av projektens överlevnad som är en utgångspunkt i regeringens *Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2018* till riksdagen (Skr. 2018/19:146).

Utvärderingen visade att nio av de 14 slutredovisade projekten kan placeras i kategori 4, det vill säga projekt som i en eller annan form lever vidare, tre av dem kan placeras i kategori 3, vilket innebär att erfarenheterna från projekten lever vidare och ytterligare ett slutredovisat projekt placeras i kategori 2 – projekt som genomfört den verksamhet som planerats. Det projekt som fått lokalstöd har inte kategoriserats och två av projekten är inte slutredovisade och deras överlevnad kan därför inte utvärderas.

Kanslifunktionens egen uppföljning av Arvsfondens äldresatsning

Nedan följer några iakttagelser som gjorts i intervjuer med projekt som ingår satsningen.

De ansökningar som inkommit till Arvsfonden inom ramen för fondens äldresatsning,

Ålder är inget hinder, ger en bild av hur det är att vara gammal i Sverige i dag, både av att vara gammal, frisk och aktiv eller att vara sjuk och lida av ålderskrämpor.

Projektet tar sig an problem som ensamhet, nedsatt hälsa och digitalt utanförskap.

Ansökningarna ger också en bild av hur det är att vara anhörig till en äldre person i behov av hjälp och stöd eller hur det kan vara att möta de äldre som professionell i vård och omsorg.

En rad av vitt skilda organisationer såsom studieförbund, idrottsorganisationer, kulturföreningar och funktionshinderorganisationer har inkommit med ansökningar om att genomföra projekt om digitalisering, kulturaktiviteter, fysiska aktiviteter och stöd av olika slag.

Syftet med projektet är att skapa meningsfulla aktiviteter där de äldre kan lära nytt, bryta ofrivillig ensamhet och få stöd. Organisationerna i satsningen samverkar med en rad andra organisationer, offentliga aktörer, exempelvis äldreboenden och dagliga verksamheter. Samarbetet kan handla om allt från att nå ut till målgruppen äldre, få kunskap om sjukdomar och funktionshinder, sprida information om verksamheten och dess resultat, att få tillgång till lokaler, till att medverka i referensgrupper.

Det är inte helt lätt att nå de äldre. Flera projekt vänder sig till äldre som är sjuka eller skröpliga. Som bor på boenden och är beroende av att få hjälp och stöd att ta sig till de verksamheter som projektet erbjuder. Äldre som har en demenssjukdom kan inte alltid välja själva om de vill delta och för att testa nya aktiviteter krävs uppfinningsrikedom och lyhördhet från arrangörerna. I flera projekt är aktivitetsledarna själva äldre och behöver utbildning och stöd för att kunna leda aktiviteterna.

Projektet har kommit olika långt och fått göra en rad olika anpassningar på grund av coronapandemin, men verksamheterna fortsätter genom att man flyttar om planerade aktiviteter och genom att man använder sig av digitala kanaler i större utsträckning än planerat. Det gäller att hålla kvar engagemanget både hos äldre och volontärer.

Framkomliga vägar och hinder

För att åstadkomma den verksamhet som projektet avser är den tydligt viktigaste faktorn att projektet är förankrat med tilltänkta samverkanspartners. Inte minst gäller detta när

det handlar om att komma in i andra verksamheter som boenden och dagligverksamhet. Personal i verksamheterna måste vara delaktiga i vad som ska ske och vad som förväntas av dem samt ha förutsättningar exempelvis i form av tid att ge den hjälp som behövs. Äldre kan behöva hjälp med belysning, hörselsutrustning som ska fungera eller med att komma till och från lokalen, vilket tar tid från det ordinarie arbetet.

Flera av projekten handlar om att minnas och berätta; något som inte är helt oproblematiskt. Det gäller att vara varsam med de äldres berättelser och livsöden och inte utnyttja dem. Att väcka minnen till liv och titta bakåt är inte alltid positivt. Det har hänt att anhöriga ställer sig undrande till vad deras närstående som lider av demens berättar.

Hur den offentliga verksamheten är organiserad kan ge upphov till stuprörstänkande som drabbar just målgruppen äldre som lätt kan hamna mellan olika ansvarsområden som exempelvis vård och omsorg kontra aktivitet och fritid. Organisationer å sin sida kan också ha olika syn på målgruppen, vilka som tillhör och inte.

Ett av arvsfondens kriterium är målgruppens delaktighet. När det gäller delaktighet *över* verksamheten såsom syfte och mål har det inte alltid varit möjligt att säkerställa de äldres delaktighet. Särskilt som projekten i första hand vänder sig till äldre som har någon form av funktionsnedsättning. Däremot visar intervjuerna att projekten på olika sätt försöker att få målgruppens delaktighet *i* utformandet av olika aktiviteter. Flera projekt grundas på tidigare erfarenheter och inleder sina verksamheter med referensgrupper och mindre grupper som testar och arbetar fram en metod eller ett arbetssätt. Detta har varit viktigt för att engagera de äldre och för att de ska vilja fortsätta delta. Kontinuiteten, att det är samma personer som kommer, och att lära känna varandra har varit viktigt liksom att ha tålamod och vänta in de äldre.

Några hinder som projekten har tagit upp i intervjuerna är bland annat att de projekt som drivs i studiecirkelform måste lösa studiecirkelformens krav på personnummer och att kraven utifrån GDPR-lagstiftningen ibland ställer till problem.

Flera projekt har äldre volontärer som träningsledare, högläsare eller cirkelledare. Volontärerna får utbildning i hur man exempelvis leder samtalsgrupper eller om demens. I flera projekt ges volontärerna också möjlighet att mötas och utbyta erfarenheter och tips.

Det finns också känsliga ämnen som är svåra att närma sig. Projekt som också vänder sig till anhöriga berättar om hur det inledningsvis var svårt att nå anhöriga. Man ville inte lämna ut sin anhörige sjuke men vågar berätta när andra anhöriga berättar om sina erfarenheter. Ett annat ämne som varit svårt att uppbåda intresse för är psykisk ohälsa

hos äldre. Äldre i en samtalsgrupp föreslog: ”Kan vi inte bara ta bort det här med psykisk ohälsa och prata om oro, ensamhet och depression?” Ett annat projekt fick lättare att nå ut när man döpte om projektet och kallade det för ”Samtalsgrupp för seniorer – för dig som behöver mer inspiration i vardagslivet” i stället för ”Psykisk hälsa för seniorer”.

Att synliggöra en ny målgrupp kan också innebära utmaningar. Riksförbundet Attentions projekt *Åldras och må bra med ADHD*, är ett exempel på detta. Projektet syftar till att öka medvetenheten och kunskapen kring hur äldre personer med ADHD och närstående diagnoser riskerar att få ökade svårigheter vid övergången från yrkesverksamt liv till pensionärliv. Åldrandet innebär särskilda utmaningar då man går från ett strukturerat liv genom arbete, familj och samhällsstöd, in i ett pensionärliv där mycket av detta saknas. En väg att nå ut till målgruppen var en enkät i sociala medier. Enkäten riktade sig till personer från 60 år, men det visade sig att majoriteten av dem som svarade var mellan 55 och 60 år. En anledning till detta är sannolikt att äldre är mindre digitaliserade och inte förekommer lika ofta i sociala medier. I projektet drog man slutsatsen att om man skulle få kunskaper kring dessa diagnoser och åldrande måste man anlägga ett livslöppsperspektiv och inte bara fokusera på ålder. Enkätsvaren visade att de som svarat aldrig hade haft ett strukturerat liv och att deras problem blev större runt femtioårsåldern då exempelvis barnen flyttat hemifrån och man fick mer tid att tänka på sig själv eller när en närstående som gett hjälp och stöd gått bort. Projektet har också gjort ett femtiotal intervjuer där också personer i åldern 60 år och äldre har intervjuats. ADHD-relaterade diagnoser förknippas fortfarande med barn och unga och äldre i intervjuerna vittnar om både lättnad över att få en diagnos och en förklaring till varför deras liv blivit som det blivit. Vissa uttrycker en sorg över att inte tidigare fått en förklaring och möjlighet till hjälp och stöd. Intervjuerna visar också att det varit lätt att få en diagnos och att många mötts av oförståelse både från anhöriga och i mötet med vård och omsorg.

Majoriteten av dem som så här långt deltagit i projektet är kvinnor; männen har varit svårare att nå. Det har också varit svårt att nå personer med annan etnisk bakgrund.

De intervjuade projekten berättar om sina ambitioner att nå ut till äldre med olika bakgrund och livssituationer. Förutom tidigare nämnda samarbetspartners har anhörigcenter, hemsjukvård, vårdcentraler, bibliotek och kyrkan varit viktiga aktörer för att nå ut exempelvis till äldre som inte tidigare varit föreningsaktiva, och äldre med invandrarbakgrund. Samtliga intervjuade projekt har uppgett att de har haft svårt att nå äldre med invandrarbakgrund. Ett av projekten startade samtalsgrupper med äldre invandrare med samma etniska bakgrund. Projektet stötte på problem då de äldre bodde på samma lilla ort, vilket gjorde det svårare att öppna upp och tala om vissa svåra saker.

Vad betyder verksamheten för de äldre?

På grund av pandemin har inga intervjuer gjorts med äldre som deltar i projekten. Den bild som intervjuerna med projektansvariga ger visar att både de volontärer som är äldre och de äldre som deltar i verksamheterna berikas av dessa. Man lär sig nytt och är med i ett sammanhang där man får använda sina erfarenheter och kompetens och träffa nya människor. Andra projektdeltagare har uppskattat en stunds avkoppling med fängslande och berikande berättelser. I intervjuerna ges flera exempel på hur äldre, trots att minnet sviker, med inlevelse och glädje plötsligt börjar berätta om en plats, sina hundar eller ett visst klädesplagg som var på modet för länge sen.

Forskningen om äldre har ofta pekat på förekommande stereotyper när det gäller äldre och åldrande där äldre beskrivs som antingen aktiva och självständiga eller passiva och beroende. Intervjuerna med projekten visar att det inte alltid verkar finnas en tydlig gränslinje mellan att vara frisk eller sjuk, stark eller svag. Och att människor, om förutsättningar ges, trots hinder av olika slag som kommer med sjukdom i kombination med ålder kan leva ett rikt liv, vara handlingskraftiga och bidra till andras välbefinnande. De verksamheter som genomförs inom ramen för Allmänna arvsfondens äldresatsning är exempel på detta, och att intresset för kunskap om hur och under vilka betingelser detta är möjligt är stort bland en rad olika aktörer i samhället.

Erfarenhetsspridning

Erfarenhetsspridning från enskilda arvsfondsprojekt

De organisationer som beviljas medel ur Allmänna arvsfonden samarbetar och samverkar med en rad olika aktörer såväl offentliga, ideella som privata. Kunskaper, erfarenheter och metoder sprids på det sättet vidare, om än med anpassningar till rådande förutsättningar.

Billings fritidsområde ekonomisk förenings projekt som skapat möjlighet för barn och unga med funktionsnedsättning att komma ut i naturen har spridit sig och så kallade Skogsmulleriken har etablerats på andra platser runt om i landet. Detsamma gäller den tidigare nämnda föreningen Vorta Droms eftermiddagsskolor för romska barn, som nu finns i andra kommuner och andra romska organisationer. Ett annat exempel på metoder och arbetssätt som sprids är föreningen Storstockholms kultur- och fritidschefer som utvecklat en metod för samverkan mellan idrottsanläggningar, kulturskolor och verksamhet för barn och unga med omfattande funktionsnedsättningar och som nu finns i andra regioner. Flamman Ungdomens Hus har genom projektet *Safe Space* byggt upp ett resurscenter för att förmedla kunskap och arbeta demokratistärkande och är ett projekt som efterfrågats av andra kommuner och av aktörer i andra länder. Ytterligare ett exempel

är Barnrättsbyråns projekt *Varför finns inte ni överallt*, som i dag finansieras av bland annat Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten och sitter med i regeringens Barnrättsdelegation.

Projekten som nämns ovan får exemplifiera den erfarenhetsspridning som sker i de pågående arvsfondsprojekten. I vissa projekt är erfarenhetsspridningen nationell och i andra regional eller lokal. Det sker även en betydande erfarenhetsspridning från enskilda projekt genom sociala medier, där den stora majoriteten av projekten är aktiva. De pågående arvsfondsprojekten är i varje given tidpunkt långt fler än 500 stycken och finns över hela landet. Med tanke på att det inte är ovanligt att ett arvsfondsprojekt har 5–10 samarbetsorganisationer blir den totala erfarenhetsspridningen från samtliga projekt betydande.

Den ambitionshöjning av arbetet med erfarenhetsspridning som planerades kunde inte genomföras som en följd av coronapandemin.

Erfarenhetsspridning från utvärderingar

Målgruppen för utvärderingarna är främst myndigheter och organisationer som är verksamma inom det aktuella området. Vid lanseringen av varje utvärdering har information skickats ut till cirka 1 500 personer. Samtliga utvärderingar finns nedladdningsbara på webbplatsen arvsfonden.se och resultaten av utvärderingarna sprids genom elektroniska nyhetsbrev samt på Twitter och Facebook. Därutöver har forskarna själva använt och spridit resultaten inom sina verksamhetsområden. På grund av pandemin har inga seminarier hållits under året.

Via de nätverk som Arvsfondsdelegationen ingår i har även andra myndigheter tagit del av erfarenheterna från arvsfondsprojekt och utvärderingar. Exempel på sådana nätverk är Myndighetsnätverket för bidragsgivning där ett trettiotal myndigheter ingår och Myndigheten för ungdom- och civilsamhällesfrågors myndighetsnätverk för det civila samhället. Information om pågående utvärderingar och forskarnas utvärderingsrapporter finns för nedladdning på Allmänna arvsfondens webbplats.